

RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2008 roku

Warszawa 2009

Raport opracowano na podstawie sprawozdań
z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych,
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie
i Leśnego Banku Genów Kostrzyca

Autor opracowania:
Tadeusz Chrzanowski,
członek Zespołu ds. wspomaganie merytorycznego
w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa
w Lasach Państwowych

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
SAR „Pomorze” - Marek Abramowicz
Bydgoszcz

Nakład: 700 egz.

ISBN 978-83-88245-01-5

**Państwowe
Gospodarstwo Leśne
LASY PAŃSTWOWE
Dyrekcja Generalna
Lasów Państwowych
w Warszawie**

RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2008 roku

Warszawa 2009

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	5
II.	DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH W 2008 ROKU	6
1.	Obiekty edukacji leśnej	6
2.	Formy edukacji leśnej	6
3.	Współpraca w edukacji	9
4.	Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	10
5.	Nadleśnictwo edukacyjne roku 2008	11
6.	Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	12
6.1.	Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych	12
6.2.	Centrum Informacyjne Lasów Państwowych	12
6.3.	Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	13
6.4.	Leśny Bank Genów Kostrzyca	13
III.	DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP)	14
1.	Obiekty edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych	14
2.	Formy edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych	14
3.	Współpraca i kadra Leśnych Kompleksów Promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa	15
IV.	FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ	17
1.	Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa	17
2.	Wydatki Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa	17
V.	PODSUMOWANIE	19
	TABELE DANYCH	21
	ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH	39

I. WSTĘP

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych obecnie przez Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 r. przez polski Rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa...” wprowadzonych do praktyki Zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku.

Edukacja leśna społeczeństwa prowadzona przez Lasy Państwowe ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Wspomniane zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej, począwszy od 2004 r., dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Nadaje on działalności edukacyjnej charakter planowy i zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do corocznej sprawozdaw-

czości będącej źródłem danych do niniejszego raportu. Raport wykonano na podstawie sprawozdań za 2008 r. sporządzonych w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych (zawierających dane z 431 nadleśnictw, 19 leśnych kompleksów promocyjnych i 17 biur RDLP), Centrum Informacyjnym LP, Ośrodkiem Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnym Banku Genów Kostrzyca.

Niniejszy raport jest piątym tego typu opracowaniem, pierwsze wykonano za 2004 rok. Zawartość merytoryczna kolejnych edycji raportu jest stopniowo wzbogacana, dotyczy to przede wszystkim oddzielnej oceny działalności edukacyjnej Leśnych Kompleksów Promocyjnych i zestawienia wydatków Lasów Państwowych na edukację społeczeństwa.

Raport nie jest rankingiem, czy klasyfikacją jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych. Jego celem jest pokazanie skali przedsięwzięcia, bogatej i różnorodnej infrastruktury edukacyjnej, sporych nakładów finansowych, a przede wszystkim starań, trudu i wysiłku podejmowanych przez kadry Lasów Państwowych na rzecz udostępnienia lasów i edukacji polskiego społeczeństwa.

II. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH W 2008 ROKU

1. Obiekty edukacji leśnej

Lasy Państwowe w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystywały w 2008 r. ponad 5,3 tys. różnorodnych obiektów (tabela 1 na końcu opracowania). Są to ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej (47 obiektów), wybudowane od podstaw w ostatnich kilkunastu latach, bądź – częściej – wyremontowane i adaptowane na potrzeby edukacji dawne osady leśne, w całości lub wybrane pomieszczenia. Jest to również 234 izby edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibie nadleśnictwa, leśnictwa, bądź dawnego budynku gospodarczego, jak i osobne, wolno stojące obiekty. Dużą popularnością cieszą się wiaty edukacyjne. Jest ich 466 i w ciągu ostatnich trzech lat ich liczba uległa podwojeniu. Są to obiekty budowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadaszone, przystosowane do prowadzenia zajęć z zwyczajem z jedną klasą szkolną. Wiaty edukacyjne są wykorzystywane również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi lub poznawczymi. Są to trasy o długości przeważnie 2-4 km, wiodące przez tereny leśne, z kilkoma czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu. Ścieżki edukacyjne w Lasach Państwowych tworzone są na większą skalę od 1994 r., kiedy to powołano pierwsze Leśne Kompleksy Promocyjne. Obecnie, praktycznie wszystkie nadleśnictwa Lasów Państwowych mają jedną, niekiedy więcej tras dydaktycznych. Na koniec 2008 r. wykazano w sprawozdaniach ogółem 897 ścieżek przypadających na 431 nadleśnictw. Największe ich zagęszczenie występuje na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi, Katowicach, Krośnie i Białymstoku (tabela 2).

W działalności edukacyjnej nadleśnictw często wykorzystywane są obiekty bezpośrednio związane z gospodarką leśną, w tym 370 szkółek leśnych, 585 wybranych drzewostanów np. nasiennych, zachowawczych, bądź szczególnie interesujących ze względu na bogactwo przyrodnicze. Ważne funkcje edukacyjne pełnią również obiekty niezwiązane z gospodarką leśną, a już z samej swej istoty posiadające walory dydaktyczne, jak rezerваты przyrody (ponad 700 obiektów) oraz dobra kultury i tradycji regionu (blisko 350 obiektów) rozsianych na terenach leśnych całej Polski.

2. Formy edukacji leśnej i frekwencja

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych znajduje zastosowanie wiele form: lekcje (zajęcia) terenowe, zajęcia w izbie leśnej, lekcje w szkole, konkur-

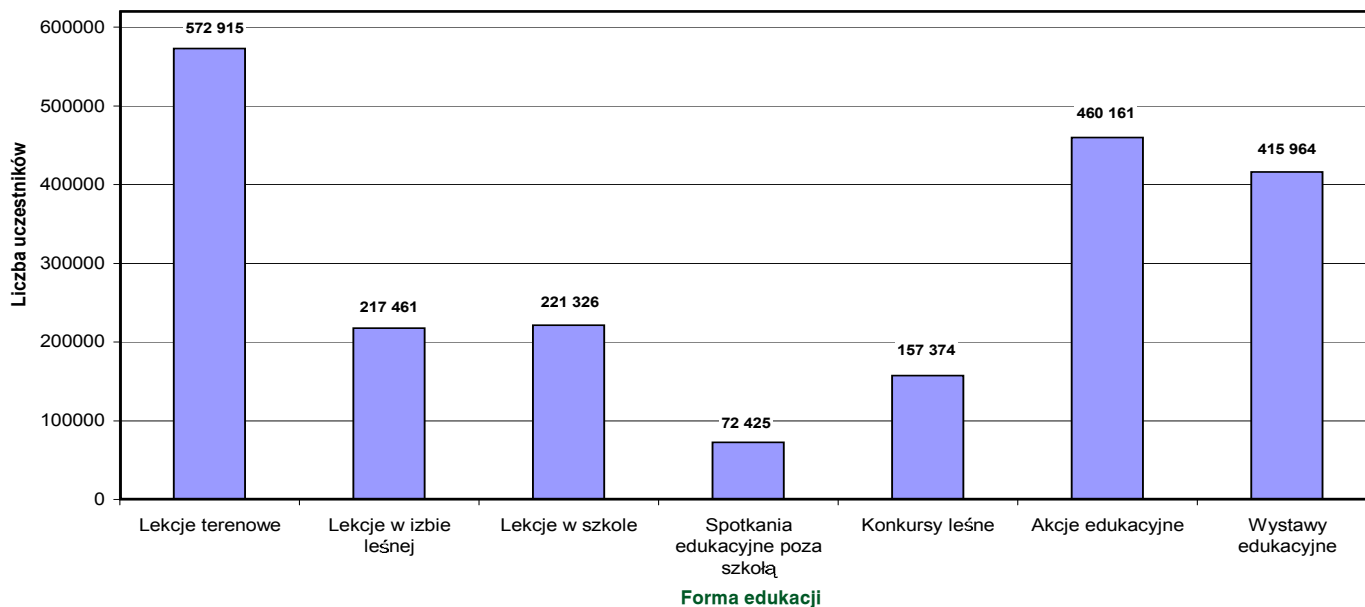
sy, akcje edukacyjne, wystawy (wykres 1). Imponująco przedstawia się ogólna liczba uczestników wszystkich form edukacji leśnej. W 2008 r. przekroczyła ona 2,1 mln, w tym najwięcej było dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (w wieku 7-12 lat) oraz dorosłych (powyżej 18 lat), co graficznie pokazano na wykresie 2. Najbardziej popularną formą edukacji leśnej są zajęcia terenowe i wycieczki po lesie z przewodnikiem. W tym przypadku od leśnika-przewodnika wymagana jest nie tylko wiedza merytoryczna, ale również umiejętności pedagogiczne. Lekcje prowadzone są z wykorzystaniem terenowych obiektów edukacyjnych, w tym najczęściej ścieżki dydaktycznej i wybranych powierzchni, takich jak: szkółka leśna, ciekawy drzewostan, czy rezerwat przyrody. W 2008 r. przeprowadzono w Lasach Państwowych 14,7 tys. lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem i uczestniczyło w nich blisko 573 tys. osób (tabela 3 na końcu opracowania).

Z danych liczbowych wynika, że jedno nadleśnictwo w Polsce przeprowadziło w 2008 r. średnio 34 lekcje terenowe (tabela 4.1). Dane są jednak zróżnicowane regionalnie. Najwięcej takich zajęć odnotowano w nadleśnictwach RDLP w Poznaniu (53), Gdańsku (48) i Białymstoku (47) – patrz wykres 3. Przeciętna frekwencja na zajęciach terenowych wahała się w granicach od 31 do 52 osób.

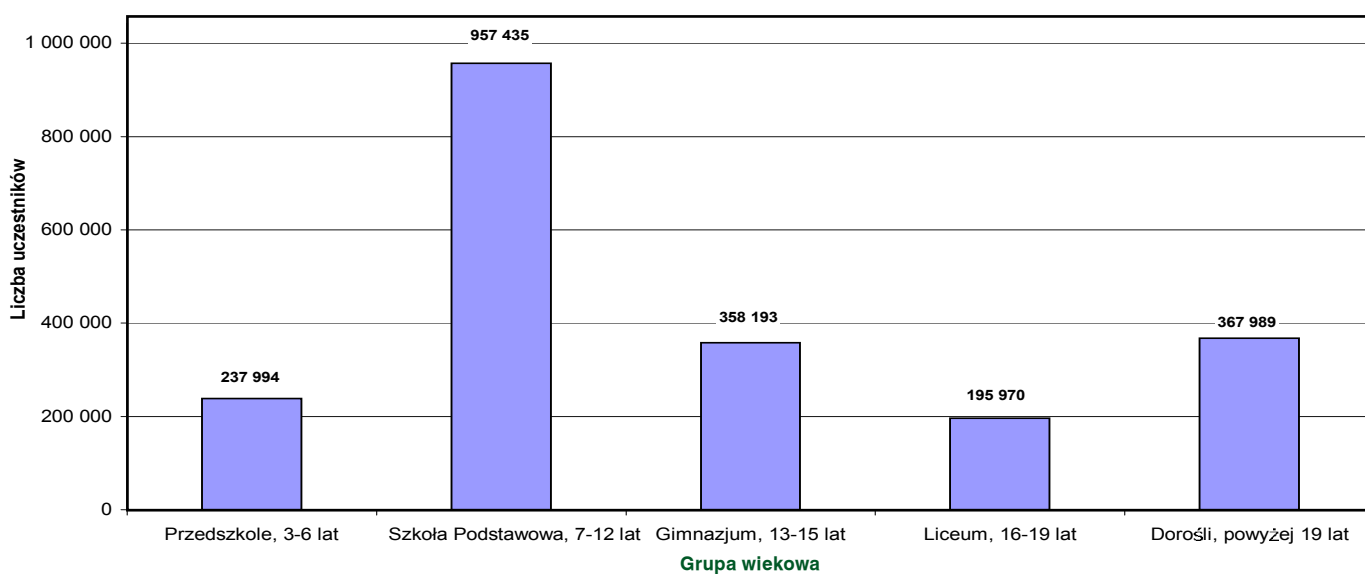
W sprawozdaniach z działalności edukacyjnej nadleśnictw za lata 2006-2008 wyróżnia się „lekcje w izbie leśnej”. Ta forma edukacji zyskuje na znaczeniu, gdyż w ostatnich kilku latach obserwowany jest dynamiczny przyrost liczby izb leśnych urządzanych w nadleśnictwach i przystosowanych do prowadzenia zajęć. W 2006 r. funkcjonowało w Lasach Państwowych 201 takich obiektów i odbyło się w nich blisko 4,9 tys. lekcji, w których uczestniczyło ogółem ponad 166 tys. osób. W 2008 r. było takich izb już 234 i odbyło się w nich 6,6 tys. zajęć dla ponad 218 tys. osób (tabela 4.1). Najwięcej zajęć w izbach leśnych przeprowadzono w nadleśnictwach RDLP w Katowicach (przeciętnie 47 na jedno nadleśnictwo) i Szczecinie (23) – patrz wykres 4. Dane te w dużej mierze są skorelowane z liczbą istniejących na terenie wymienionych dyrekcji izb leśnych (tabela 2).

Kolejną ważną formą edukacji leśnej są zajęcia prowadzone przez leśników w szkołach. Najczęściej są to lekcje przyrody, środowiska, bądź biologii o tematyce leśnej np. z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu, ochrony przyrody, gospodarowania zasobami leśnymi Polski i świata. Niekiedy, na lekcjach wychowawczych leśnicy mówią o swoim zawodzie i pracy leśniczego. W skali całego kraju, w 2008 r., leśnicy przeprowadzili w szkołach 4,9 tys. lekcji. Najwięcej w szkołach podstawowych i gimnazjach. Uczestniczyło w nich ponad 221 tys.

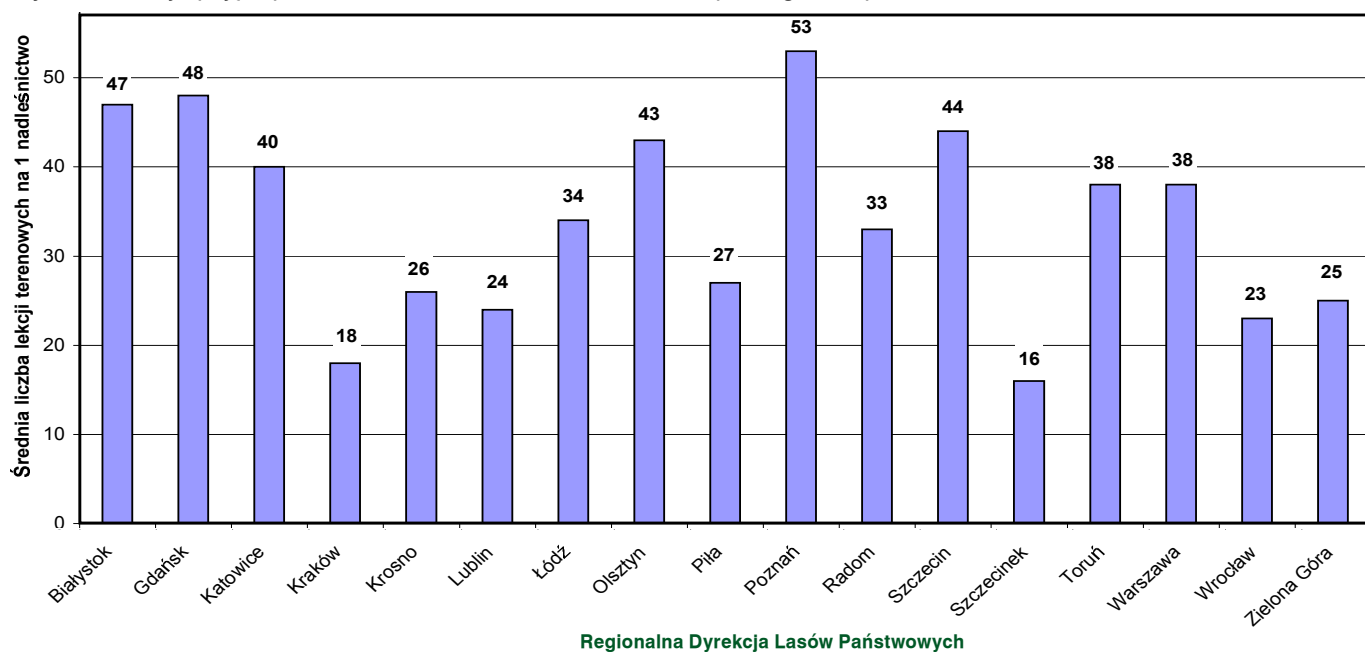
Wykres 1. Formy edukacji w Lasach Państwowych i frekwencja w 2008 roku

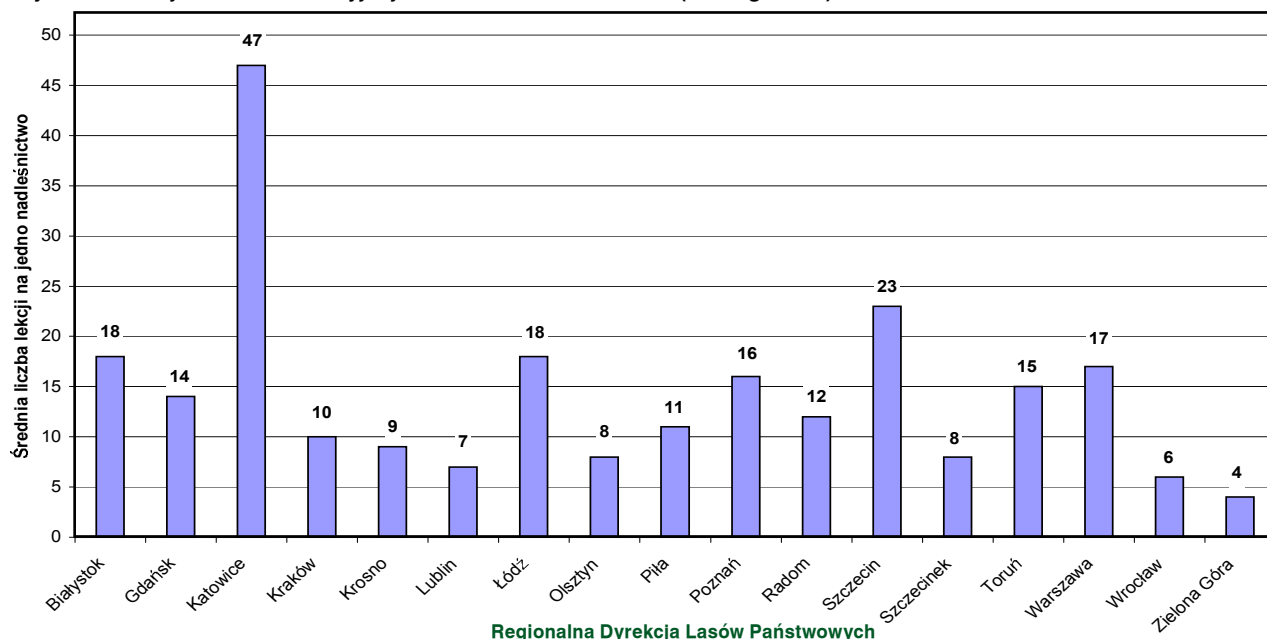
Wykres 2. Uczestnicy edukacji leśnej w Lasach Państwowych wg grup wiekowych w 2008 roku

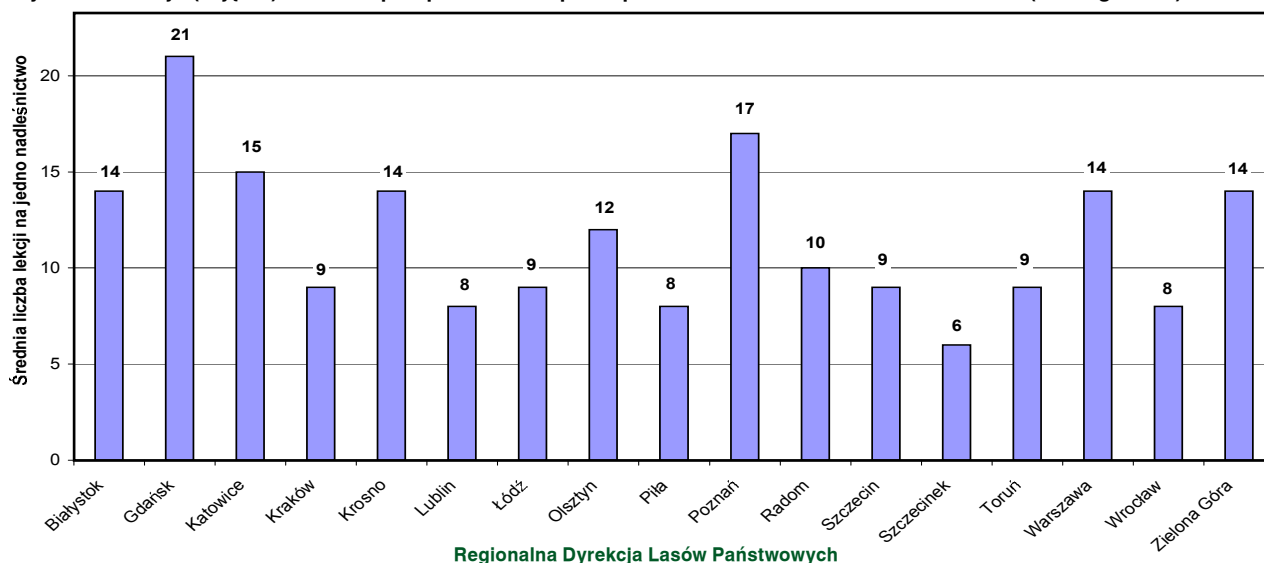
Wykres 3. Lekcje (zajęcia) terenowe w nadleśnictwach w 2008 roku (według RDLP)

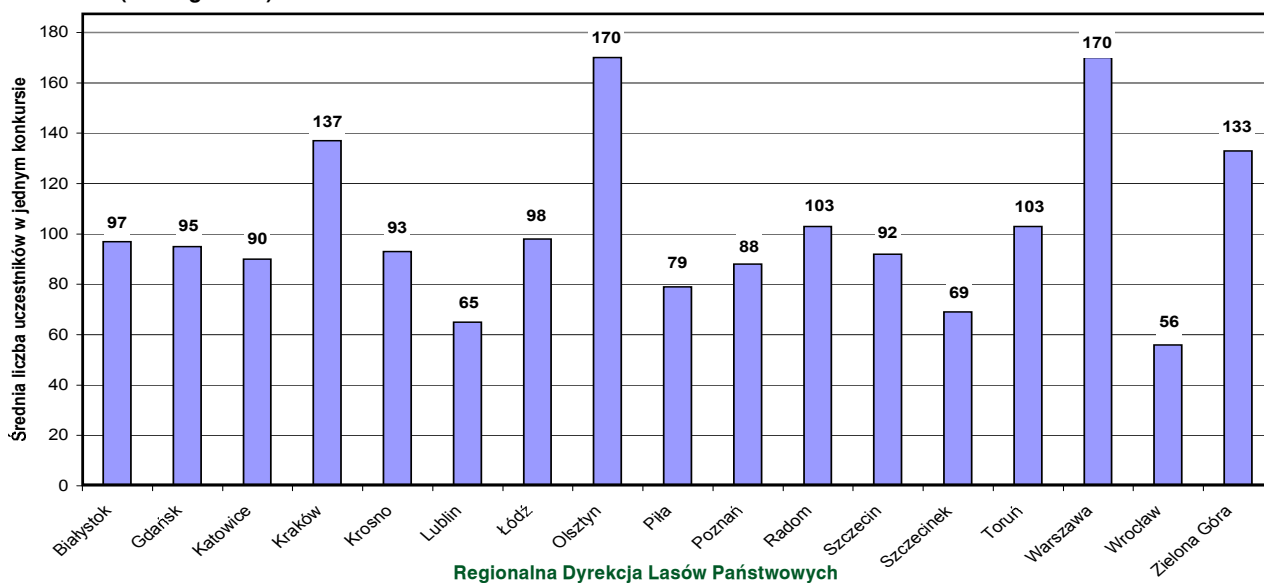
Wykres 4. Lekcja w izbie edukacyjnej nadleśnictwa w 2008 roku (według RDLP)

Wykres 5. Lekcje (zajęcia) w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw w 2008 roku (według RDLP)

Wykres 6. Frekwencja w konkursach (plastycznych, wiedzy leśnej) organizowanych przez nadleśnictwa w 2008 roku (według RDLP)

uczniów. Ta forma edukacji jest najbardziej popularna na terenie RDLP w Gdańsku, Poznaniu i Katowicach (wykres 5).

Część wystąpień i prelekcji leśników odbywa się na festynach, imprezach edukacyjnych, jak również na forum samorządowym, na zebraniach wiejskich, na spotkaniach towarzystw i różnych organizacji społecznych. W 2008 r. wykazano 1,8 tys. takich wystąpień, a uczestniczyło w nich łącznie 72 tys. osób (tabela 4.2). Wśród uczestników tej formy edukacji znaczący udział (35,6%) mają osoby dorosłe.

Leśne konkursy plastyczne, fotograficzne, literackie, czy wiedzy przyrodniczo-leśnej cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich nauczycieli i wychowawców. Dodatkowym magnesem przyciągającym uczestników do tej formy edukacji są nagrody fundowane przez nadleśnictwa lub Fundusze Ochrony Środowiska i innych sponsorów. Są to najczęściej nagrody książkowe, ale czasem również grupowe wyjazdy z leśnikiem na leśną ścieżkę dydaktyczną. W 2008 r. nadleśnictwa przeprowadziły ogółem 1675 konkursów (tabela 4.2), w których udział wzięło ponad 157 tys. osób, głównie uczniów szkół podstawowych (55,7% uczestników). Z danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że nadleśnictwa organizowały od dwóch do ośmiu konkursów w ciągu roku, przy czym najwięcej ich odbyło się w nadleśnictwach RDLP w Lublinie, Poznaniu i Białymstoku. Największą frekwencją cieszyły się natomiast konkursy organizowane na terenie RDLP w Warszawie, Olsztynie, Krakowie i Zielonej Górze (wykres 6).

Do masowych form edukacji leśnej, czy ogólnie mówiąc – ekologicznej, z ważnymi akcentami wychowawczymi należą różnego rodzaju akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenach leśnych. Wymienić tu można: Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki, Sprzątanie Świata (i lasu), Dni Lasu, Święto Drzewa, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W 2008 r. nadleśnictwa organizowały, bądź współorganizowały ponad 2,9 tys. takich akcji i imprez, w których uczestniczyło ogółem ponad 460 tys. osób (tabela 4.3). Przeciętnie na jedno nadleśnictwo w kraju przypadało siedem akcji edukacyjnych, chociaż nadleśnictwa RDLP w Gdańsku miały ich średnio po 10, a nadleśnictwa RDLP w Radomiu i Poznaniu – po dziewięć.

Efektom konkursów plastycznych i fotograficznych organizowanych przez jednostki Lasów Państwowych są niekiedy wystawy nagrodzonych prac. Ponadto, jednostki te również same organizują, bądź wypożyczają wystawy przyrodnicze udostępniane później do zwiedzania społeczeństwu. Ośrodki i izby edukacji leśnej część pomieszczeń przeznaczają na wystawy stałe, np. ekspozycji i fotografii, a część na wystawy czasowe, tematyczne, okolicznościowe. Łącznie w 2008 r. nadleśnictwa zorganizowały 494 wystawy, które zwiedziło blisko 416 tys. osób (tabela 4.3). Najwyższą frekwencję odnotowano na wystawach na terenie RDLP w Krakowie, Katowicach, Białymstoku i Szczecinie.

Pracownicy Lasów Państwowych wielokrotnie angażują się w działalność edukacyjną, którą trudno zaliczyć do powyżej wyliczonych form. Są to np. konsultacje (również w terenie) i udostępnianie materiałów

przy pisaniu prac magisterskich i doktorskich, referatów, sprawozdań, raportów. W skali kraju są to setki zdarzeń i kilka tysięcy osób uzyskujących kompetentną informację od leśników. Kolejną formą edukacji zaliczoną w sprawozdaniach do kategorii „inne” jest obsługa własnych stoisk promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych na imprezach targowych, festynach, dużych wystawach interdyscyplinarnych itp. Trudno w tym przypadku dokładniej ocenić frekwencję i udział grup wiekowych, jak również faktyczne efekty edukacyjne. Imprezy takie odwiedzane są na ogół przez tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy osób. Z szacunkowych danych wynika, że w tego typu działaniach edukacyjnych Lasów Państwowych uczestniczyło w 2008 r. ponad 1 155 tys. osób (tabela 4.3). W liczbie tej znajduje się grupa, co najmniej kilkunastu tysięcy uczestników konkursów organizowanych na stronach internetowych Lasów Państwowych.

3. Współpraca w edukacji

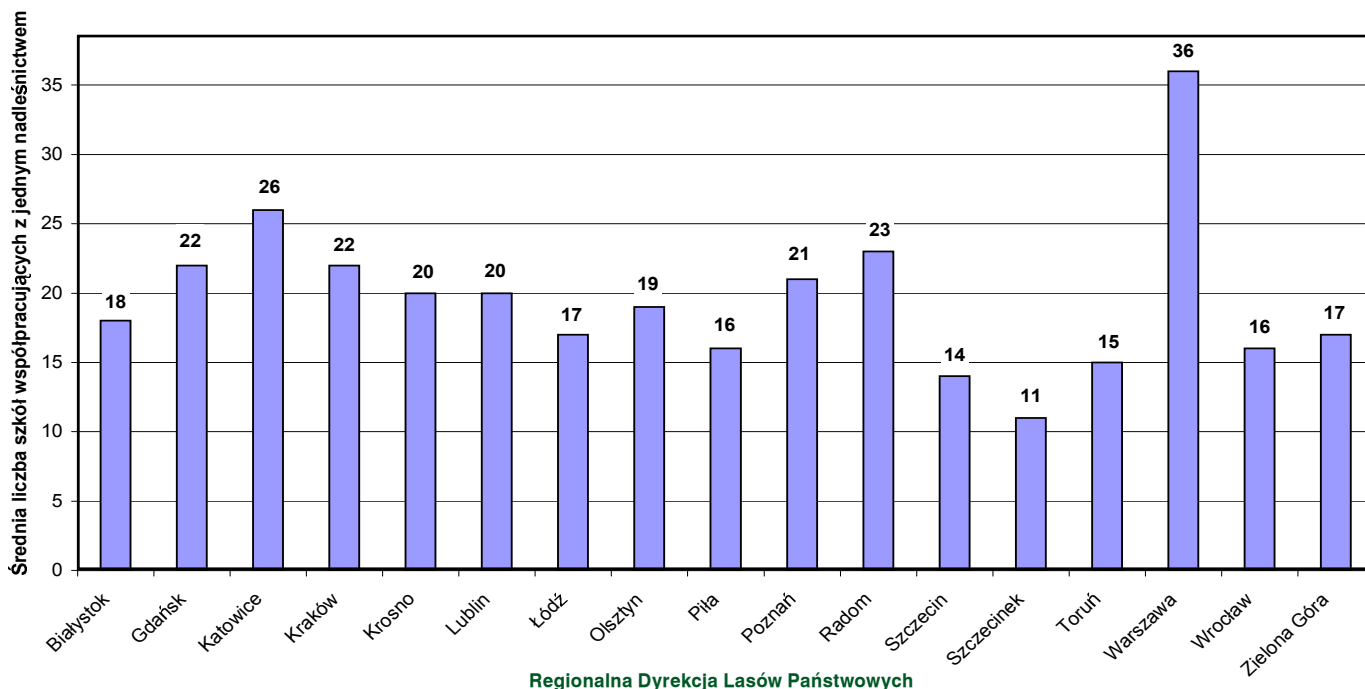
Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w dużej mierze opiera się na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest zadaniem statutowym o pierwszorzędym znaczeniu. Są to przede wszystkim szkoły wszystkich poziomów nauczania, ale również ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, domy kultury i muzea, kościoły, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, czy w końcu media: prasa, radio i telewizja.

Szkoły i środowisko nauczycielskie są naturalnym partnerem w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych. Oferta przygotowana przez nadleśnictwa, często przy udziale nauczycieli, trafia tu na podatny grunt i wprost w zapotrzebowanie szkół realizujących edukację formalną, szczególnie w zakresie przedmiotów przyrodniczych. W 2008 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z blisko 8,3 tys. szkół, podejmując ponad 10,6 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, sprzątania lasu, sadzenia drzewek, dokarmiania zwierząt itp.). Statystycznie, każde nadleśnictwo w kraju współpracowało z 19 szkołami (tabela 5.1), przy czym najwięcej szkół dociera do nadleśnictw zlokalizowanych przy dużych aglomeracjach miejskich: Warszawy – 36 szkoły na jedno nadleśnictwo, Katowic – 26, Radomia – 23, Krakowa i Gdańska – po 22 szkoły (wykres 7).

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabela 5.1 i 5.2) wynika, że zdecydowana większość nadleśnictw współpracuje z ośrodkami edukacji ekologicznej, parkami krajobrazowymi i narodowymi. W tym przypadku mamy często do czynienia z sytuacją, kiedy kilka nadleśnictw współpracuje z tym samym podmiotem, co w praktyce przyczynia się do zwielokrotnienia efektu edukacyjnego. Sytuacja ta dotyczy również współpracy z organizacjami pozarządowymi o profilu ekologicznym, do których zalicza się m.in.: Komitet Ochrony Orłów, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Towarzystwo Przyjaciół Lasu, czy Klub Przyrodników.

Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. „Wspólne przedsięwzięcia” z mediami to przede

Wykres 7. Współpraca nadleśnictw ze szkołami w 2008 roku (według RDLP)

wszystkim komunikaty i artykuły prasowe oraz programy radiowe i telewizyjne, w tym np. programy cykliczne „L – jak las” TVP w Gdańsku i RDLP w Gdańsku, albo „Sekrety lasu” realizowany w 2008 r. przez TVP i RDLP w Poznaniu oraz TVP w Bydgoszczy i RDLP w Toruniu.

Leśnicy współpracują z kościołami. Najczęściej są to informacje i komunikaty podawane przez duchowieństwo – księży, siostry zakonne, katechetów – o zagrożeniach pożarowych lasów, w tym o szkodliwości wypalania traw, ale również są to spotkania z leśnikami przy okazji pozyskiwania stoiszu, czy świątecznej choinki. Utrwaloną tradycją jest uczestnictwo osób duchownych w leśnych uroczystościach rocznicowych i poświęceniu nowych obiektów.

Las Państwowy znajdują partnerów do działań edukacyjnych w lokalnym samorządzie. W 2008 r. nadleśnictwa wykazały ponad tysiąc jednostek samorządowych współpracujących z leśnikami w edukacji ekologicznej społeczeństwa. Wspólne cele łączą leśników również z jednostkami Straży Pożarnej. Praktycznie każde nadleśnictwo w kraju podejmuje wspólne działania edukacyjne i wychowawcze ze strażakami Państwowej bądź Ochotniczej Straży Pożarnej.

4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2008 roku 7 990 leśników poświęciło część czasu swojej pracy na edukację osób zainteresowanych lasem i leśnictwem, czy to na terenie nadleśnictwa, na zaproszenie w szkołach, urzędach czy innych miejscach (patrz tabela obok). Na uwagę zasługuje dynamiczna tendencja wzrostowa, gdy chodzi o włączanie się pracowników nadleśnictw w działania edukacyjne. W 2005 r. uczestniczyło w nich 4829 pracowników, w 2006 – 6732, a w 2008 r. już 7990.

Zdecydowana większość leśników prowadzi zajęcia edukacyjne tylko sporadycznie, kilka – kilkanaście razy w roku. Dzięki jednak tak powszechnemu zaangażowaniu, zapotrzebowanie społeczne na edukację leśną można w dużym stopniu spełnić. Leśnicy zatrudnieni w ośrodkach edukacji przyrodniczo-leśnej, głównie na terenie Leśnych Kompleksów Promocyjnych, na edukację poświęcają więcej czasu pracy. W 2008 r. było to blisko 60 osób i w 35 przypadkach edukacja zajmowała od 50 do 100% czasu pracy, w pozostałych – od 10 do 50%.

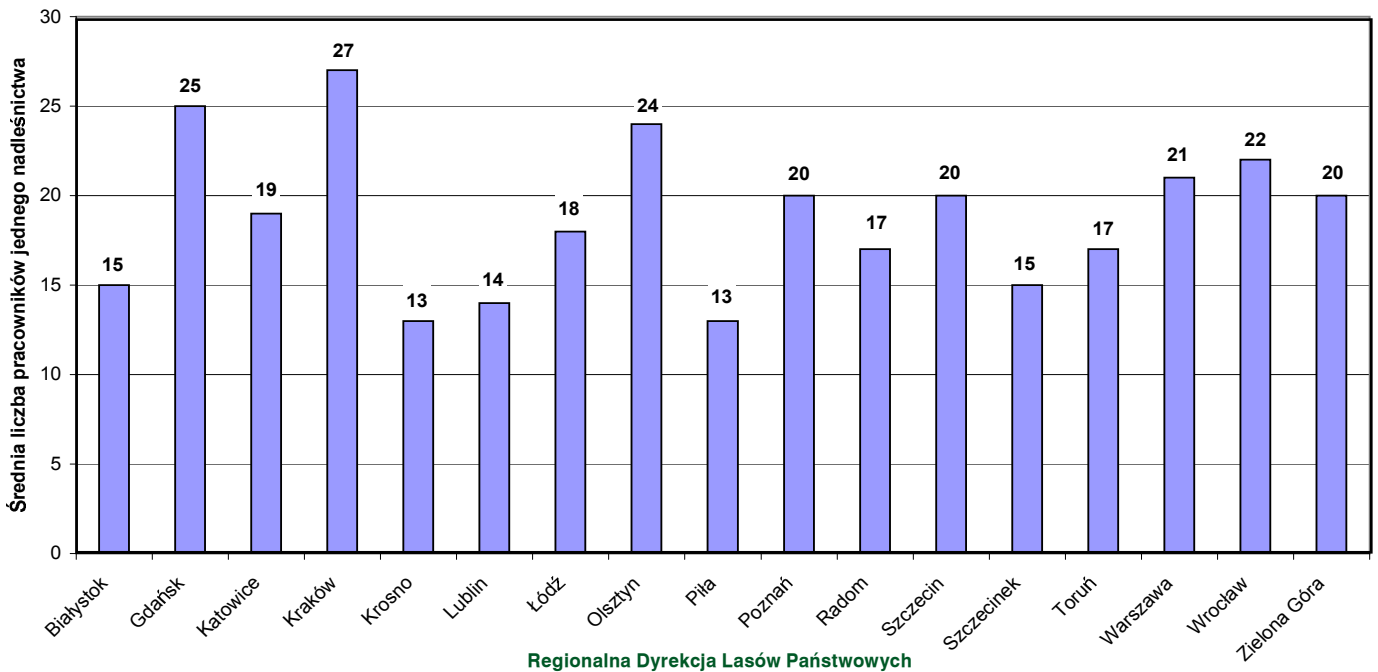
Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabela 6) wynika, że najliczniejszą grupą leśnych edukatorów, liczącą łącznie 4 866 osób, są leśniczowie i podleśniczowie, a następnie specjaliści, referenci i pracownicy techniczni nadleśnictw (1 060 osób). Sytuacja ta wynika wprost ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak również z przyjętej generalnie zasady, że leśniczowie „obsługują”, gdy chodzi o edukację leśną, przynależne terytorialnie do danego leśnictwa szkoły.

Godny uwagi jest fakt dużego zainteresowania i osobistego zaangażowania nadleśniczych, ich zastępców i inżynierów nadzoru w działania edukacyjne nadleśnictw (tabela 6). Z natury rzeczy są to wystąpienia i spotkania sporadyczne i ukierunkowane na grupy „bardziej wymagające”, niemniej świadczy o przykła-

Tabela. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2008 roku – według stanowisk

STANOWISKO	Liczba osób	Udział ilościowy w %
Nadleśniczy	355	4,4
Zastępca nadleśniczego	355	4,4
Inżynier nadzoru	388	4,9
Specjalista, referent	1060	13,3
Leśniczy, podleśniczy	4 866	60,9
Strażnik leśny	612	7,7
Stażysta	354	4,4
Razem	7 990	100,0

Wykres 8. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2008 roku (według RDLP)

daniu dużego znaczenia przez kadrę kierowniczą do kontaktów ze społeczeństwem. Aż 355 nadleśniczych (82%) deklaruje osobiste uczestnictwo w działaniach edukacyjnych własnego nadleśnictwa. Przeciętnie 19 pracowników każdego nadleśnictwa w kraju angażuje się w edukację leśną społeczeństwa, przy czym najwyższe dane odnotowano w nadleśnictwach RDLP w Krakowie – 27, Gdańsku – 25 i Olsztynie – 24 pracowników (wykres 8).

5. Nadleśnictwo edukacyjne 2008 roku

Z obliczeń wykonanych w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach z działalności edukacyjnej regionalnych dyrekcji LP wyłania się obraz przeciętnego – pod względem statystycznym – nadleśnictwa edukacyjnego roku 2008. Na obraz ten składa się kilka elementów. I tak, w edukacji leśnej wykorzystywana jest przede wszystkim leśna ścieżka dydaktyczna. Na każde nadleśnictwo w kraju przypada dwie ścieżki, chociaż w rzeczywistości niektóre nadleśnictwa nie posiadają ścieżki dydaktycznej, a inne mają ich trzy, a nawet cztery. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo posiada już wiatę edukacyjną, gdyż jest ich w kraju 466 na 431 istniejących nadleśnictw. Powszechnie wykorzystywane są w celach edukacyjnych obiekty gospodarcze, jak np. szkółki leśne, drzewostany nasienne i zachowawcze. Takie zastosowanie znajdują również obiekty przyrodnicze niezwiązane bezpośrednio z gospodarką leśną, jak rezerваты przyrody, ogrody i parki dendrologiczne. Więcej niż połowa nadleśnictw (234) posiada własną izbę edukacyjną.

W różnych formach edukacji leśnej organizowanych przez jedno nadleśnictwo uczestniczyło w 2008 r. ponad 4,9 tys. osób. Były to przede wszystkim dzieci i młodzież szkolna w wieku od 7 do 15 lat (62,1%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem (np. z wykorzystaniem leśnej ścieżki dydaktycznej). Dużą frekwencją cieszą się akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenie nad-

leśnictwa, typu Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki. Statystycznie nadleśnictwo edukacyjne przeprowadziło w 2008 r. 34 lekcje terenowe, w których uczestniczyło łącznie 1,3 tys. osób. Pracownicy nadleśnictwa przeprowadzili 15 lekcji we własnej izbie leśnej dla 464 osób oraz 11 lekcji w szkołach dla 505 uczniów. Ponadto wygłosili cztery prelekcje na forum samorządowym, czy zebraniu wiejskim dla 168 słuchaczy.

Nadleśnictwo przygotowało cztery konkursy leśne (wiedzy przyrodniczej, plastyczne), a w każdym z nich uczestniczyły średnio 365 osób. Ponadto, było ono organizatorem lub współorganizatorem siedmiu akcji i imprez edukacyjnych, jak Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W jednej takiej akcji uczestniczyły średnio 156 osób. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo urządziło przynajmniej jedną wystawę rysunków, obrazów, fotografii, eksponatów itp., którą odwiedziło przeciętnie 842 osób. W innych formach edukacji przyrodniczo-leśnej organizowanych przez nadleśnictwo (np. stoiska na targach i festynach, grzybobranie, konsultacje przy pisaniu prac naukowych) uczestniczyło jeszcze blisko 2,7 tys. osób.

W działalności edukacyjnej statystycznie nadleśnictwo współpracowało w 2008 r. z 19 szkołami, z dwiema bądź trzema jednostkami samorządowymi, z dwiema organizacjami pozarządowymi (Komitet Ochrony Orłów, Liga Ochrony Przyrody, Klub Przyrodników, Towarzystwo Przyjaciół Lasu). Co drugie nadleśnictwo współpracowało z parkiem krajobrazowym lub narodowym. W celu promocji wydarzeń edukacyjnych i wiedzy o lesie nadleśnictwo najczęściej utrzymuje kontakty z jedną lub dwiema redakcjami lokalnej prasy, natomiast dwa na każde trzy nadleśnictwa współpracują z rozgłośnią radiową i stacją telewizyjną.

Tak duże spektrum działań edukacyjnych było możliwe, ponieważ angażowało się w nie (w różnym stopniu) 19 pracowników nadleśnictwa, w tym 11 leśniczych (i podleśniczych) oraz dwóch lub trzech specjalistów z biura nadleśnictwa. Uśrednione dane wskazują,

że w edukacji leśnej społeczeństwa uczestniczy w każdym nadleśnictwie przynajmniej jeden funkcjonariusz Straży Leśnej. Poza tym w działaniach edukacyjnych ponad 80% nadleśnictw w kraju uczestniczyła też kadra kierownicza: nadleśniczy, jego zastępca i inżynier nadzoru.

6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

6.1. Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią głównie rolę doradczą, koordynującą i generalnie – wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej z 17 RDLP w kraju funkcjonuje koordynator edukacji leśnej, który wykonuje samodzielnie – często wspierany przez innych pracowników dyrekcji – szereg zadań edukacyjnych, jak kontakty z kuratorium oświaty i ze szkołami, przygotowanie i głoszenie referatów, opracowanie folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych. W niektórych regionalnych dyrekcjach LP aktywnie funkcjonuje dział edukacyjny na stronie internetowej.

Biura regionalnych dyrekcji LP na ogół nie posiadają własnych obiektów edukacyjnych. Wyjątkowo, są to sale-izby leśne bądź wiaty edukacyjne (Krosno, Gdańsk, Szczecinek). Częściej w edukacji wykorzystywane są obiekty edukacyjne pobliskich nadleśnictw, tak jak np. pracownicy biura RDLP w Olsztynie w działalności edukacyjnej wykorzystują obiekty pobliskiego Nadleśnictwa Kudypy, gdzie do dyspozycji jest ośrodek, wiata edukacyjna, ścieżka dydaktycznych i arboretum.

Pracownicy biur RDLP przeprowadzili w 2008 r. 15 lekcji terenowych, 42 zajęć w sali edukacyjnej (konferencyjnej), 123 lekcje w szkołach, w których uczestniczyło łącznie ponad pięć tysięcy osób. Przeprowadzili 49 konkursów (plastycznych, wiedzy leśnej) przy frekwencji blisko 22 tys. uczestników. Organizowali 38 akcji edukacyjnych, w których uczestniczyło 36 tys. osób głównie dzieci i młodzieży szkół miejskich, w których mieści się siedziba RDLP oraz przygotowali osiem wystaw o tematyce przyrodniczo-leśnej, które odwiedziło blisko 7 tys. osób. Stoiska edukacyjne prowadzone przez leśników z RDLP na różnego rodzaju festynach (Dzień Ziemi, Światowy Dzień Ochrony Środowiska, dożynki) odwiedziło co najmniej 30 tys. osób. W ostatnich kilku latach rośnie znaczenie stron internetowych, zarówno nadleśnictw jak i regionalnych dyrekcji LP jako narzędzi wspomagających edukację leśną społeczeństwa. Ciekawe graficznie, na bieżąco aktualizowane i atrakcyjne merytorycznie strony RDLP, notują kilkadziesiąt tysięcy odwiedzin w ciągu miesiąca.

Biura RDLP na polu edukacji współpracowały w 2008 r. głównie ze szkołami (211) oraz redakcjami prasy (78), radia (35) i telewizji (31). W wyniku współpracy z mediami opublikowano 271 artykułów, 213 programów radiowych oraz 98 materiałów telewizyjnych z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej. Wydatki biur RDLP na działalność edukacyjną w 2008 r. wyniosły średnio 29,8 tys. zł, przy czym na uwagę zasługują skuteczne starania biur RDLP w Łodzi, Gdańsku i Poznaniu, któ-

re uzyskały na działalność edukacyjną odpowiednio: 147,3 tys. zł, 65 tys. zł i 40,1 tys. zł z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W działaniach edukacyjnych biur 17 RDLP uczestniczyło 55 specjalistów i 31 naczelników wydziałów merytorycznych oraz 18 dyrektorów i wicedyrektorów.

6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych (CILP) jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym, powołaną w 2000 r. z zadaniem prowadzenia polityki informacyjnej, promocji i kształtowania wizerunku Lasów Państwowych, krzewienia i popularyzacji wiedzy leśnej, tworzenia forum wymiany poglądów i doświadczeń. Swoją misję wypełnia zarządzając witryną internetową Lasów Państwowych, prowadząc działalność wydawniczą (prasa i publikacje książkowe), medialną (telewizja, radio, prasa, targi i inne imprezy) i współpracując w tej dziedzinie z wieloma podmiotami (organizacje ekologiczne, szkoły, Liga Ochrony Przyrody, Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Przyjaciół Lasu). Duża część tej działalności ma charakter edukacyjny.

Centrum Informacyjne LP redaguje oficjalną stronę internetową Lasów Państwowych www.lp.gov.pl. Informacje i materiały umieszczane na tej stronie są wartościowym, stale aktualizowanym źródłem wiedzy o lasach i leśnictwie polskim. Dziennie notowanych jest nawet 10 tys. odwiedzin tej strony, co potwierdza stale wzrastającą rolę Internetu również jako narzędzia edukacji społecznej. W 2008 r. stronę www.lp.gov.pl odwiedziono prawie 1,7 mln razy. Począwszy od września 2007 r. Centrum Informacyjne LP uruchomiło ponadto – przy dofinansowaniu z Narodowego Funduszu ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Leśny Portal Edukacyjny www.erys.pl. Tematem portalu edukacyjnego jest las jako złożony, bogaty ekosystem, czynnik kształtowania klimatu Ziemi oraz obiekt ochrony i zrównoważonej gospodarki człowieka. Projektantami treści merytorycznej są pracownicy nadleśnictw Lasów Państwowych zajmujący się edukacją. Na portal składają się trzy serwisy: dla dzieci z klas IV-VI szkół podstawowych, dla uczniów gimnazjum oraz dla nauczycieli. W serwisach dla dzieci i młodzieży można znaleźć m.in. leśnotekę, gry i prezentacje, słownik, blog leśniczego, fotogalerie, konkursy, forum. W 2008 r., po 12 miesiącach od uruchomienia portalu www.erys.pl zarejestrowało się 1,4 tys. użytkowników, a strona notowała 100 tys. odwiedzin miesięcznie.

Centrum Informacyjne LP wydaje dwa ogólnopolskie miesięczniki, które pełnią funkcje edukacyjne. „Głos Lasu” adresowany jest głównie do osób zawodowo związanych z lasem, natomiast „Echa Leśne” – to miesięcznik przyrodniczo-kulturalny redagowany z myślą o miłośnikach lasu i czytelnikach zainteresowanych tematyką leśną i ochroną przyrody.

Wśród wydawnictw nieperiodycznych Centrum Informacyjne LP wydało w 2008 r. kilka publikacji z zakresu edukacji leśnej. Są to m.in. folder „Lasy w Polsce 2008” (wersja polska i angielska), dwa zeszyty z serii „Poradnik Edukacji Leśnej” (w nakładzie po 3 000 egz.) – numery 28 i 29 pt. „Edukacja leśna jako innowacja pedagogiczna” i „Osuszek – program edukacji leśnej dla klas I-III szkoły podstawowej”, książka dźwiękowa

pt. „Leśne opowieści” na dwóch płytach CD (3 000 egz.) i „Pytania o las” (3 000 egz.).

Centrum Informacyjne LP prowadzi działalność edukacyjną również poprzez współpracę z mediami – programy telewizyjne, audycje radiowe i artykuły w prasie. W 2008 r. realizowany był program „Prosto z lasu”, emitowany co dwa tygodnie w 13. regionalnych ośrodkach TVP oraz zrealizowany w TVP2 cykl czterech felietonów pt. „Chrońmy lasy – śmieci w lasach”. Na antenie stacji telewizyjnej Kino Polska wyemitowano filmy edukacyjne o lasach produkcji Ośrodka Rozwoju-Wdrożeniowego Lasów Państwowych w Bedoniu pt. „Moczary i uroczyska”, „Rok w puszczy” i „Skrzydłaci sprzymierzeńcy lasu”. Wspólnie z ORWLP w Bedoniu zrealizowano film edukacyjny pt. „Leśne kompleksy promocyjne”.

Specjalne wkładki i artykuły edukacyjne, przygotowane samodzielnie, bądź we współpracy z redakcjami ukazywały się, m.in. w „Gazecie Wyborczej”, „Tygodniku Powszechnym”, „Super Expressie” oraz czasopismach niszowych, jak: „Nowe Życie Gospodarcze”, „Środowisko”, „Przyroda Polska”, „Euro-Gospodarz”, „Eko i My”.

Najważniejszymi zewnętrznymi partnerami, z którymi Centrum Informacyjne LP współpracowało w dziale promocji i edukacji leśnej społeczeństwa w 2008 r. byli: Towarzystwo Przyjaciół Lasu, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, Fundacja Nasza Ziemia, Fundacja Ekologiczna Arka, Klub Gaj.

CILP było organizatorem, bądź współorganizatorem ogólnopolskich „Warsztatów dla Liderów Edukacji Leśnej”, konkursów: „Czysty Las”, „Mój Las” oraz kilku innych imprez edukacyjnych, jak: „Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich”, „Święto Polskiej Niezapominajki”, czy akcji „Pomóżmy kasztanowcom”.

Tabela. Formy edukacji leśnej zrealizowane w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie i frekwencja w 2007 roku.

Forma edukacji	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Udział % danej formy edukacji
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	94	2435	8,5
Lekcje w sali edukacji leśnej	11	251	0,9
Spotkanie z leśnikiem w szkołach	2	100	0,3
Spotkania edukacyjne poza szkołą	1	22	0,1
Edukacyjne konkursy leśne	5	430	1,5
Akcje, imprezy edukacyjne	6	2 396	8,4
Wystawy edukacyjne (stałe i czasowe)		22 958	80,3
RAZEM	X	28 592	100,0
Inne (pokazowa zagroda zwierząt, park-arboretum)	X	182 316	

6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych. Jednym z głównych zadań statutowych Ośrodka jest prowadzenie edukacji leśnej społeczeństwa. Do edukacji służą następujące obiekty: ośrodek edukacji leśnej, wiata edukacyjna, park-arboretum, leśna ścieżka dydaktyczna, Pokazowa Zagroda Zwierząt, wystawa terenowa, cztery wystawy stałe oraz wystawy czasowe. Wystawy stałe są urządzone w obiektach Muzeum Leśnictwa. Ich tematy to: „Związki lasu z kulturą”, „Historia gospodarstwa leśnego na ziemiach polskich”, „Technika leśna” i „Przyrodnicze podstawy leśnictwa – spotkanie z lasem”.

Z oferty edukacyjnej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie skorzystało w 2008 r. blisko 28,6 tys. osób, w tym najwięcej (57%) dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 7 do 15 lat. Ponadto, park-arboretum i pokazową zagrodę zwierząt odwiedziło 182,3 tys. osób. W tabeli poniżej pokazano zrealizowane w OKL formy edukacji wraz z frekwencją.

W działalności edukacyjnej Ośrodek Kultury Leśnej współpracował z 121 podmiotami, w tym głównie ze szkołami (67) i mediami (21). Liczba pracowników OKL zajmujących się edukacją wynosiła 21 osób, z tego sześć osób ukończyło podyplomowe studia pedagogiczne. Sezonowo zatrudniano dodatkowo cztery osoby w charakterze przewodników po wystawach edukacyjnych.

Koszty działalności edukacyjnej Ośrodka w 2008 r. wyniosły 241,4 tys. zł, w tym ponad 50 tys. zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca

Edukacja przyrodniczo-leśna prowadzona dla różnych grup wiekowych w Leśnym Banku Genów (teren RDLP we Wrocławiu) ma na celu propagowanie idei ochrony przyrody, przekazywanie wiedzy na temat struktury, funkcji i roli lasu, a także działalności Leśnego Banku Genów Kostrzyca – jednostki Lasów Państwowych, powołanej do ochrony leśnych zasobów genowych. Głównymi odbiorcami oferty edukacyjnej LBG są dzieci i młodzież szkolna oraz studenci. Tematyka i formy zajęć dostosowane są do wieku i wiedzy odwiedzających.

W działalności edukacyjnej Leśnego Banku Genów wykorzystywane są: sala edukacyjna oraz do zwiedzania – laboratorium i chłodnia w gmachu głównym LBG, a ponadto arboretum z wytyczonymi trasami dydaktycznymi oraz hydrobotaniczna oczyszczalnia ścieków. Edukacją zajmuje się jeden pracownik, w razie potrzeby wspierany przez pracowników z innych działów Banku Genów.

W 2008 r. w edukacji przyrodniczej prowadzonej przez Leśny Bank Genów Kostrzyca uczestniczyło ponad 3,4 tys. osób, głównie dzieci i młodzież szkolna (68,1%). Organizowano również kilka lokalnych akcji edukacyjnych: Światowy Dzień Ochrony Środowiska, Europejski Tydzień Leśny, Międzyszkolny Konkurs Przyrodniczy. LBG odwiedziło kilkanaście grup zawodowych-leśników (łącznie 125 osób). W szkoleniach i kursach branżowych uczestniczyło ponadto 414 leśników z całego kraju. Leśny Bank Genów odwiedziły również 54 osoby z zagranicy.

III. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP)

Leśne Kompleksy Promocyjne to jednostki funkcjonalne o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym (ustawa o lasach z 1991 r.). Były tworzone na terenie całego kraju na mocy zarządzeń Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, w latach 1994-2005. Obecnie jest ich 19 i obejmują łącznie powierzchnię ponad 990 tys. ha (14,1% powierzchni Lasów Państwowych). W skład Leśnych Kompleksów Promocyjnych wchodzi od jednego do siedmiu nadleśnictw, a w kilku przypadkach w granicach LKP znalazły się również tereny instytucji naukowych, uczelni, czy lasy innej własności. Informacje zawarte w tym rozdziale (III.) odnoszą się do nadleśnictw Lasów Państwowych wchodzących w skład Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Jest ich razem 57 i w 2008 r. stanowiły 13,2% wszystkich (431) nadleśnictw w Polsce.

Jednym z zadań przypisanych Leśnym Kompleksom Promocyjnym, już przy tworzeniu pierwszych takich jednostek w 1994 r. była „edukacja ekologiczna społeczeństwa”. Ta sfera działalności nadleśnictw promocyjnych w ciągu minionych kilkunastu lat rozwijała się nadzwyczaj dynamicznie. Niniejsza informacja jest próbą oceny działalności edukacyjnej LKP, sporządzoną na bazie sprawozdań za 2008 r., wykonanych przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Należy zaznaczyć, że działalność edukacyjna nadleśnictw LKP jest częścią działalności Lasów Państwowych, którą opisano już w rozdziale II.

1. Obiekty edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

Na terenie 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych funkcjonuje 21 ośrodków edukacji przyrodniczo-leśnej, 47 izb leśnych, 72 wiaty edukacyjne i 151 ścieżek dydaktycznych (tabela 7.1). Są to główne obiekty wykorzystywane w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych i z porównania danych (tabela 1 na końcu opracowania) wynika, że nadleśnictwa LKP są bardziej „nasycone” infrastrukturą edukacyjną niż nadleśnictwa pozostałe. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, a w mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edu-

kacyjnych i ścieżek dydaktycznych. Gdy chodzi natomiast o wykorzystywane w działalności edukacyjnej punkty i powierzchnie (szkółki leśne, drzewostany itp.), jak również inne obiekty niezwiązane z gospodarką leśną (rezerваты przyrody, ogrody i parki dendrologiczne) – to ich liczebność i rozmieszczenie można uznać za równomierne na terenie Lasów Państwowych, z wyjątkiem obiektów małej retencji, których jest blisko trzykrotnie więcej w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Rodzaj i liczebność wszystkich obiektów edukacyjnych na terenie poszczególnych LKP w 2008 r. pokazano w tabelach 7.1 i 7.2.

2. Formy edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

W nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych realizowane są te same formy edukacji leśnej, co w całych Lasach Państwowych (wykres 9). Frekwencja ogółem, jak i w poszczególnych formach edukacji jest tu jednak znacznie wyższa. Dane porównawcze dla przeciętnego nadleśnictwa z LKP i nadleśnictwa spoza LKP zestawiono w tabeli poniżej.

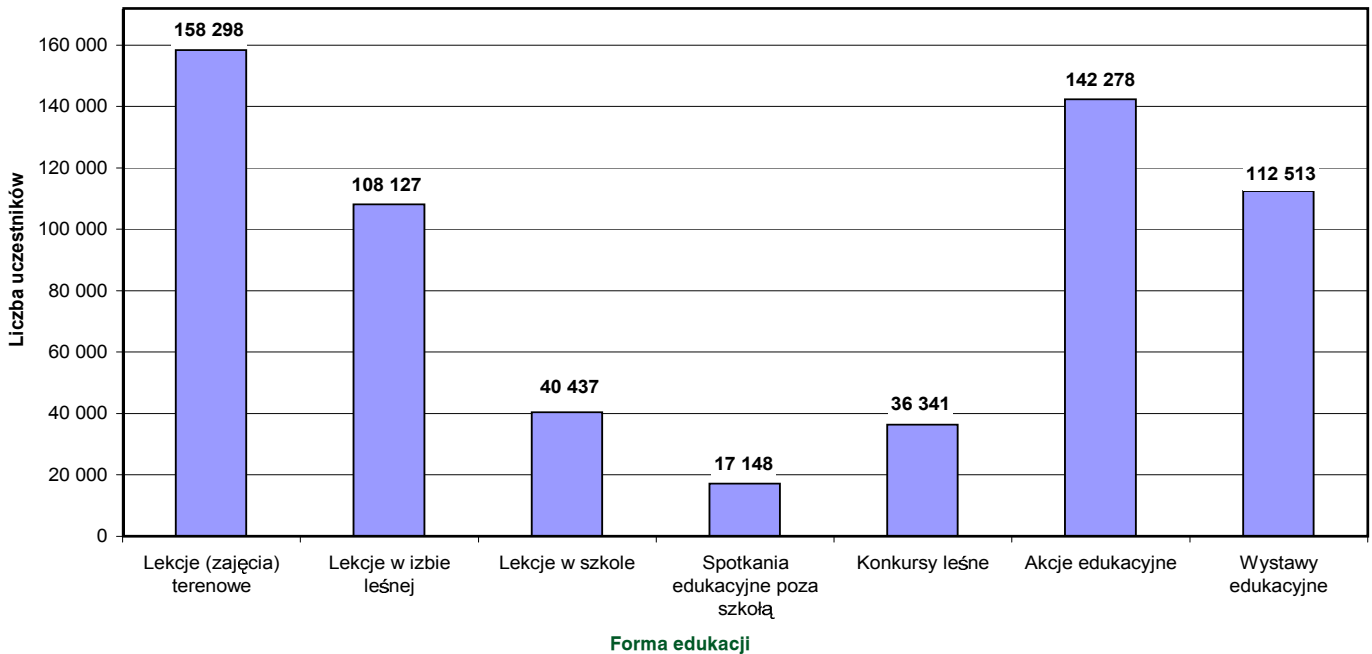
Nadleśnictwo promocyjne było odwiedzane w 2008r. średnio przez 10 792 osoby – uczestników różnych form edukacji, podczas gdy w nadleśnictwie poza LKP frekwencja była blisko trzy razy mniejsza i wynosiła 4 017 osób. W tabeli porównano liczbę jednostek zajęć edukacyjnych. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych zajęć więcej – od 1,4 (akcje edukacyjne) do nawet 6 razy (zajęć w izbie leśnej) – niż nadleśnictwo spoza LKP. Frekwencję ogólną uczestników wszystkich form edukacji w 19 Leśnych Kompleksach Promocyjnych pokazano na wykresie 10.

Aktywność edukacyjna nadleśnictw w poszczególnych Leśnych Kompleksach Promocyjnych jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników. Ma na to wpływ m.in. infrastruktura edukacyjna, zatrudnienie na etatach edukacyjnych, nakłady na edukację, położenie na mapie Polski, rok utworzenia LKP (doświadczenie pracowników, programy edukacyjne, współpraca itp.). Dane dotyczące poszczególnych form edukacji w 19 Leśnych Kompleksach Promocyjnych zamieszczono w tabelach 8.1 i 8.2.

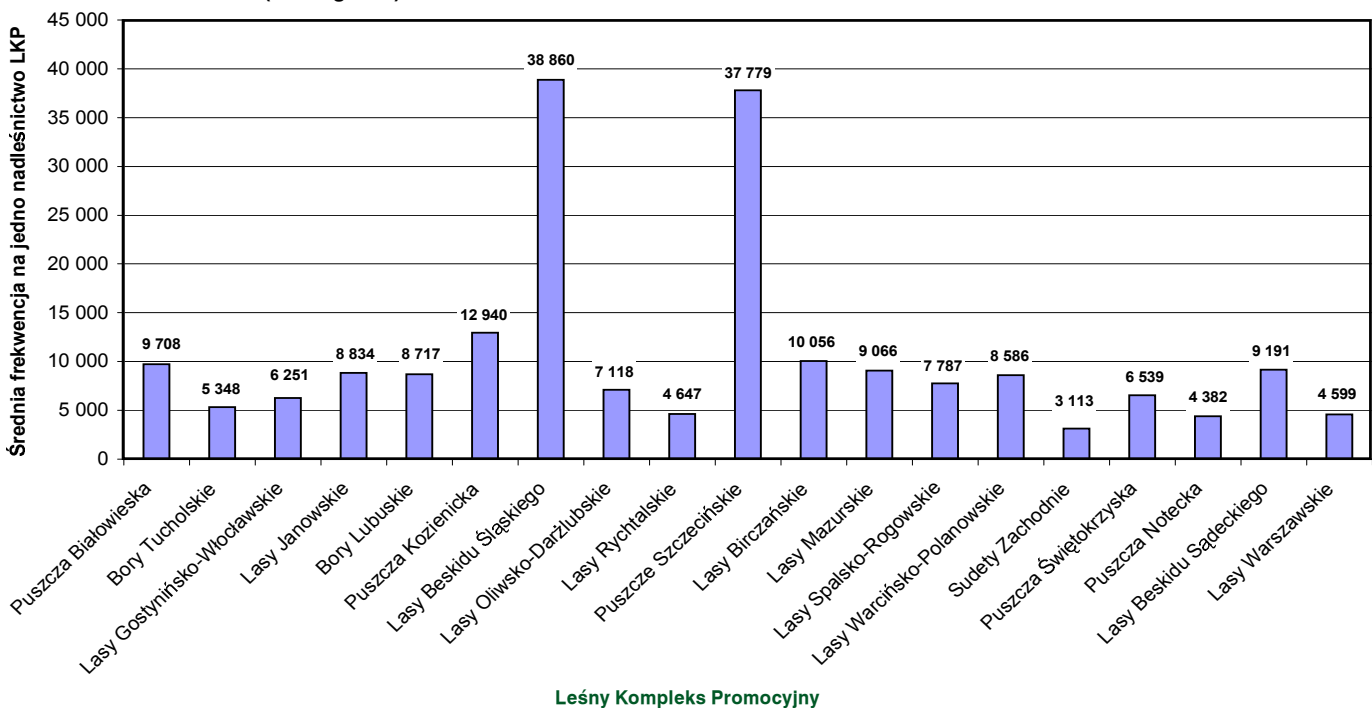
Tabela. Średnia liczba uczestników i form edukacji na jedno nadleśnictwo w 2008 r.

Nadleśnictwo	Uczestnicy edukacji	Zajęcia terenowe	Zajęcia w izbie leśnej	Lekcje w szkole	Spotkania poza szkołą	Konkursy	Akcje	Wystawy
w LKP (57 nadleśnictw)	10792	74,7	55,7	16,5	10,4	5,6	9,1	2,7
poza LKP (374 nadleśnictwa)	4017	28,0	9,2	10,7	3,3	3,6	6,5	0,9
Relacja 1:2	2,7	2,7	6,1	1,5	3,2	1,6	1,4	3,0

Wykres 9. Frekwencja w różnych formach edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych w 2008 roku (ogółem)

Wykres 10. Frekwencja ogólna uczestników różnych form edukacji w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2008 roku (według LKP)

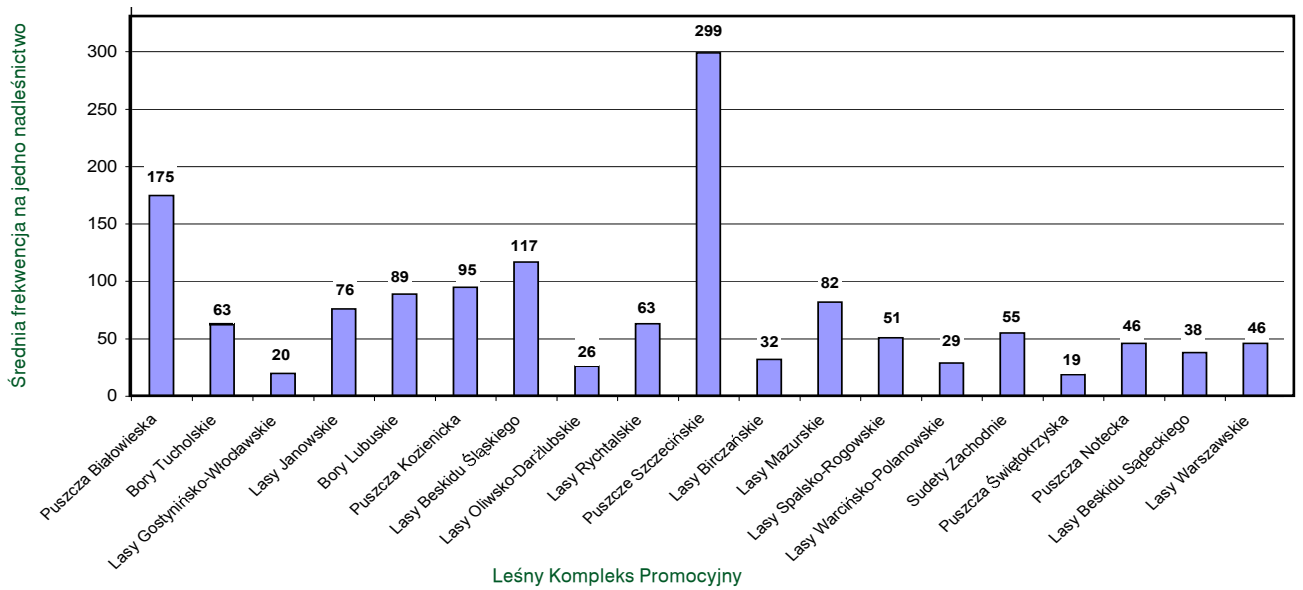

W 2008 r. najwięcej zajęć terenowych przeprowadzono w LKP Puszcze Szczecińskiej – średnio 299 na jedno nadleśnictwo, LKP Puszcza Białowiecka – 175 i LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 117 (wykres 11). Zaś najwięcej lekcji w izbie leśnej nadleśnictwa odbyło się w LKP Puszcze Szczecińskiej – 205 i LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 202 lekcje na jedno nadleśnictwo. Natomiast, szkoły najczęściej odwiedzali leśnicy z nadleśnictw LKP Puszcza Białowiecka – 33 lekcje przeprowadzone przez jedno nadleśnictwo, LKP Puszcza Kozienicka – 27 lekcji oraz LKP Bory Lubuskie – 25 lekcji w szkołach (wykres 12). Spotkania edukacyjne poza szkołą (na forum samorządowym, zebraniu wiejskim itp.) były szczególnie popularne na terenie LKP Puszcza Białowiecka – 59 spotkań na jedno nadleśnictwo, LKP Lasy Mazur-

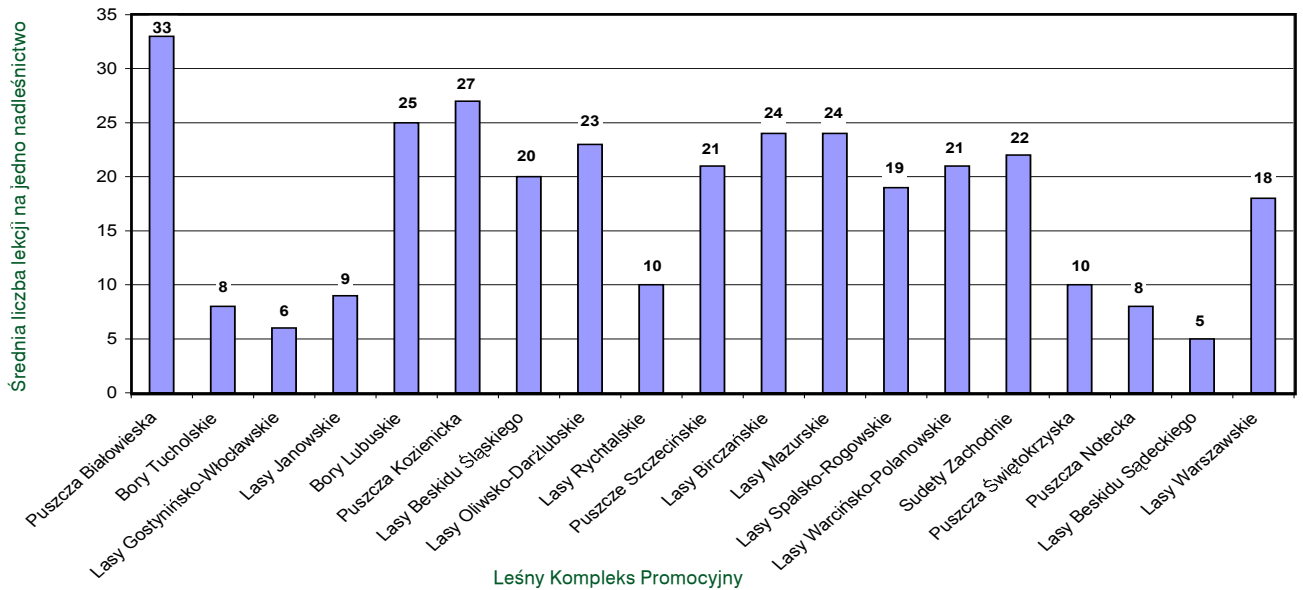
skie – 27 i LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 19 spotkań edukacyjnych.

Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne) w 2008 r. najczęściej odbywały się w LKP Lasy Janowskie (31 konkursów), LKP Lasy Beskidu Sudeckiego – 14 konkursów i LKP Lasy Spalsko-Rogowskie – średnio 13 konkursów w jednym nadleśnictwie. Wysoką aktywność w organizowaniu akcji edukacyjnych (Sprzątanie Świata, Święto Niezapominajki, Dzień Ziemi, Święto Drzewa, zimowe dokarmianie zwierząt) wykazały nadleśnictwa LKP Puszcza Kozienicka – 27 akcji, LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 21 akcji i LKP Lasy Birczańskie – 15 akcji w jednym nadleśnictwie. W przygotowaniu wystaw edukacyjnych wyróżniły się nadleśnictwa LKP Warcińsko-Polanowskie przygotowując średnio po 31 wystaw w ciągu roku.

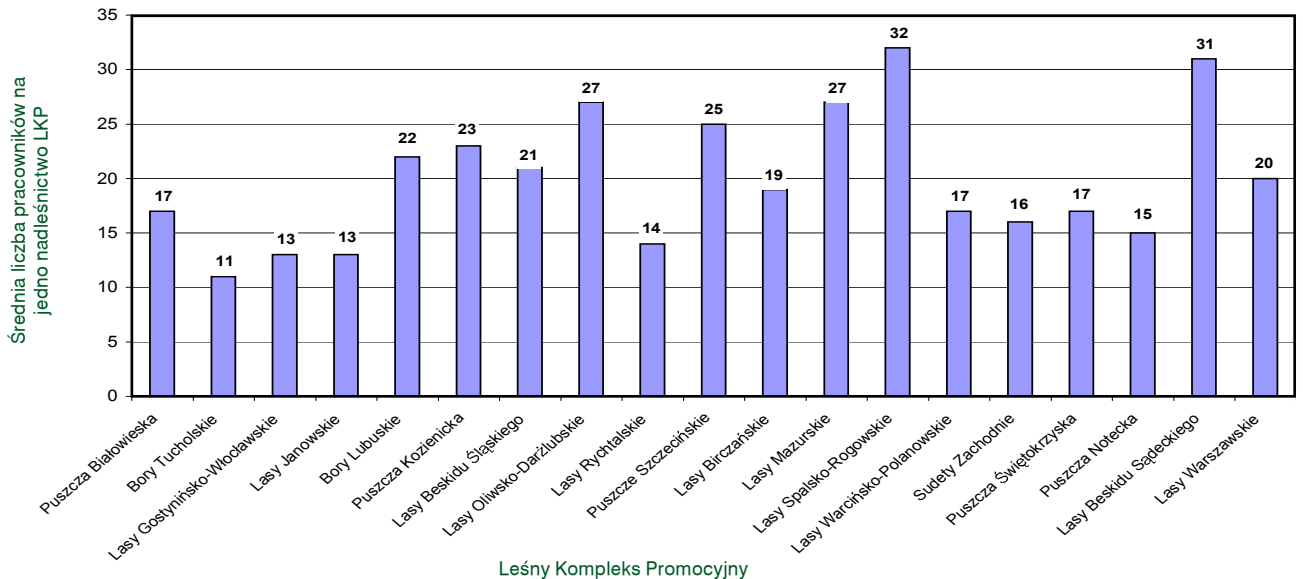
Wykres 11. Lekcje (zajęcia) terenowe w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2008 roku (według LKP)

Wykres 12. Lekcje (zajęcia) w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych w 2008 roku (według LKP)

Wykres 13. Pracownicy nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2008 roku (według LKP)

3. Współpraca i kadra nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa

W działalności edukacyjnej nadleśnictwa LKP – podobnie jak wszystkie nadleśnictwa w Lasach Państwowych – najczęściej współpracują ze szkołami. Jedno nadleśnictwo promocyjne współpracuje średnio z 24 szkołami, przy czym najwięcej współpracujących szkół wykazano w LKP Sudety Zachodnie – 56, LKP Lasy Janowskie – 53 i LKP Lasy Warszawskie – 42 szkoły na jedno nadleśnictwo (tabela 9). Zaangażowanie pracowników nadleśnictw w edukację społeczeństwa w Leśnych Kompleksach Promocyjnych wynosi średnio 19 pracowników i to jest tyle samo,

co w nadleśnictwach poza LKP. Tu jednak (w LKP) skupione są niemal wszystkie etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych, kiedy pracownik (na ogół specjalista ds. edukacji lub kierownik ośrodka) poświęca na działalność edukacyjną od 50 do 100% czasu pracy.

W nadleśnictwach poszczególnych Leśnych Kompleksów Promocyjnych różnie kształtuje się zaangażowanie ilościowe pracowników w obsługę edukacyjną odwiedzających teren nadleśnictwa. Najwięcej pracowników para się edukacją społeczeństwa w nadleśnictwach LKP Spalsko-Rogowskie – 32, LKP Beskidu Sądeckiego – 31 oraz LKP Lasy Oliwsko-Darżlubskie i LKP Lasy Mazurskie – po 27 pracowników w jednym nadleśnictwie (wykres 13).

IV. FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ

Z puli środków wydatkowanych na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2008 r. finansowano przede wszystkim: 1) tworzenie, utrzymanie i wyposażenie ośrodków edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych, izb leśnych, ścieżek dydaktycznych i innych obiektów edukacji, 2) zakup materiałów i środków dydaktycznych do prowadzenia edukacji leśnej, w tym tablic, publikacji, sprzętu do obserwacji przyrody, sprzętu audiowizualnego, 3) przygotowanie i druk własnych wydawnictw edukacyjnych – folderów, przewodników i map.

1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa

Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2008 r. wyniosła blisko 18,2 mln zł (tabela poniżej). Wydatki te nie uwzględniają jednak kosztów wynagrodzeń pracowników LP zajmujących się edukacją.

Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa są środki własne Lasów Państwowych – wydatki nadleśnictw i dotacja z funduszu leśnego. Znaczące wsparcie na cele edukacyjne otrzymują Lasy Państwowe z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i budżetu państwa.

Tabela. Źródła finansowania działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2008 r.

Źródło finansowania	Kwota (w tys. zł)	Udział %
Koszty własne nadleśnictw	14 243,2	78,43
Fundusz leśny	828,5	4,56
Budżet państwa	1 114,0	6,13
Wojewódzki Fundusz OŚiGW	1 499,3	8,26
Narodowy Fundusz OŚiGW	15,0	0,08
Inne źródła	459,6	2,53
RAZEM	18 159,6	100,00

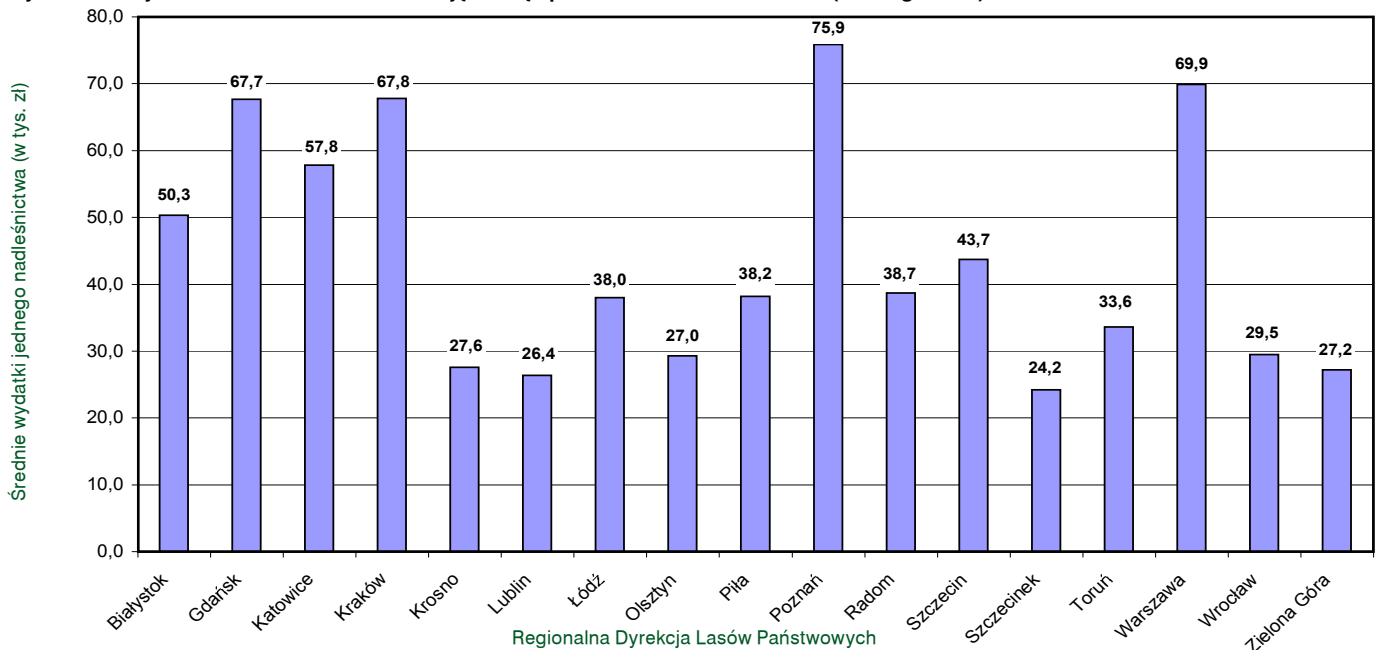
W 2008 r., średni wydatek nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniósł 42,1 tys. zł (tabela 10). Wydatki te są jednak dość zróżnicowane na terenie kraju i wynoszą od 24,2 tys. zł dla jednego nadleśnictwa RDLP w Szczecinku do 75,9 tys. zł w RDLP w Poznaniu (wykres 14). Na uwagę zasługuje znaczący udział środków zewnętrznych w finansowaniu działalności edukacyjnej nadleśnictw. Poza RDLP w Krakowie, która uzyskała wysoką dotację celową z funduszu leśnego Lasów Państwowych, najlepsze wyniki w uzyskiwaniu środków zewnętrznych odnotowano w RDLP Łódź, Katowice i Poznań.

W nieformalnej edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej przez nadleśnictwa Lasów Państwowych w 2007 r. uczestniczyło ponad 2 117 tys. osób. Wydatki na tę sferę działalności zamknęły się kwotą 18 159 tys. zł, co w przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji daje 8,58 zł, z tego 7,12 zł pokryły Lasy Państwowe, 53 grosze dołożył budżet państwa, 72 grosze fundusze ochrony środowiska, natomiast 21 groszy pochodziło z innych źródeł.

2. Wydatki Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa

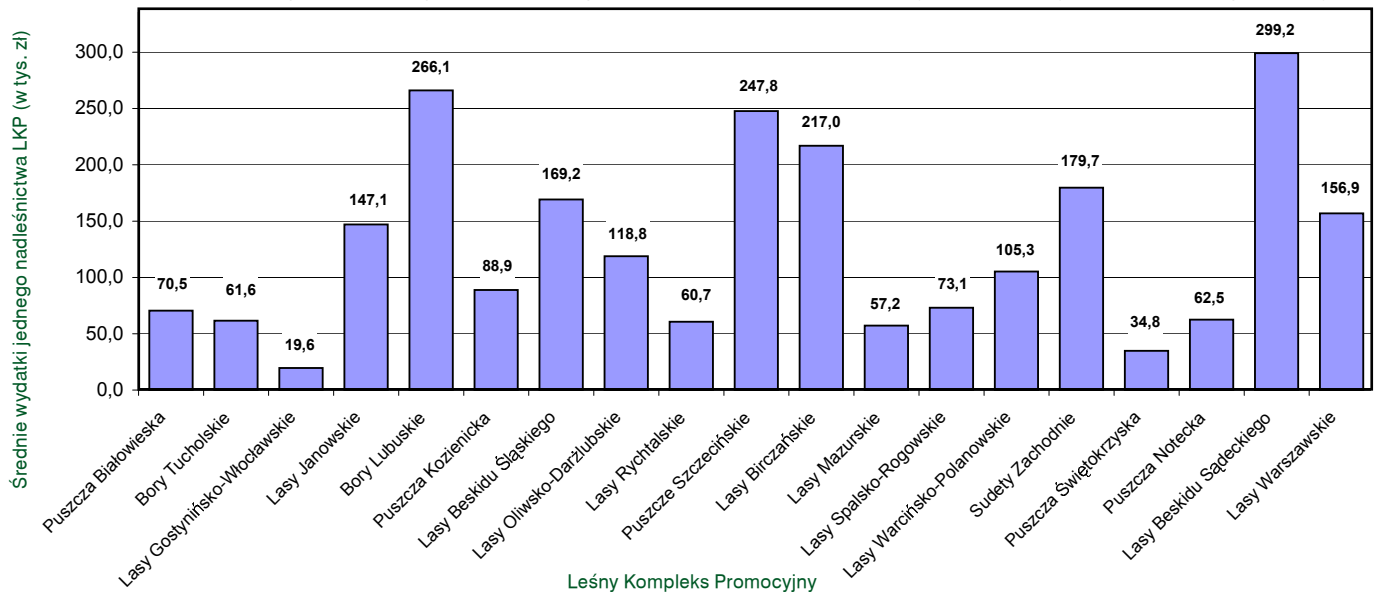
Wydatki na działalność edukacyjną 57 nadleśnictw wchodzących w skład 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych wyniosły w 2008 r. – 6 351,8 tys. zł (tabela 11). Stanowią one blisko 35% wszystkich wydatków poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwowych. Źródła finansowania edukacji w LKP i ich procentowy udział nie różnią się istotnie od obrazu całych Lasów Państwowych z wyjątkiem dotacji celowej funduszu leśnego dla LKP Lasy Beskidu Sądeckiego. Istotna różnica dotyczy wysokości wydatków ogółem w przeliczeniu na jedno nadleśnictwo.

Wykres 14. Wydatki nadleśnictw na edukację leśną społeczeństwa w 2008 roku (według RDLP)

Wykres 15. Wydatki nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa w 2008 roku (wg LKP)

UWAGA: nie uwzględniono dotacji Funduszu Leśnego w LKP Puszcza Białowieska (160,1 tys. zł) i LKP Lasy Beskidu Sądeckiego (363,0 tys. zł)

W Leśnych Kompleksach Promocyjnych średnie wydatki jednego nadleśnictwa mieściły się w granicach od 19,6 tys. zł w LKP Lasy Gostynińsko-Włocławskie do 299,2 tys. zł w LKP Lasy Beskidu Sądeckiego (bez dotacji celowej z funduszu leśnego) (wykres 15). Średnie wydatki jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły – 111,4 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 31,6 tys. zł. Na wyższe koszty działalności edukacyjnej nad-

leśnictw promocyjnych składają się m.in. koszty utrzymania i funkcjonowania ośrodków edukacji i izb leśnych, bogata oferta oraz duża frekwencja uczestników edukacji, w porównaniu z nadleśnictwami spoza LKP. W przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji przeciętne nadleśnictwo LKP wydatkowało w 2008 r. kwotę 10,33 zł, natomiast nadleśnictwo spoza LKP – kwotę 7,86 zł (tabela poniżej).

Tabela. Wydatki i frekwencja ogółem oraz wydatek na jednego uczestnika edukacji w 2008 r.

	Wydatki ogółem (w zł)	Frekwencja ogółem (liczba osób)	Wydatek na jednego uczestnika edukacji (w zł)
Leśne Kompleksy Promocyjne (57 nadleśnictw)	6 351 800,0	615 142	10,33
Nadleśnictwa poza LKP (374 nadleśnictwa)	11 807 800,0	1 502 484	7,86
Lasy Państwowe ogółem (431 nadleśnictw)	18 159 600,0	2 117 626	8,58

V. PODSUMOWANIE

1. Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Lasy Państwowe. Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego LP z 2003 r. wprowadziło obowiązek planowania i sprawozdawczości w tym zakresie. Niniejszy Raport jest posumowaniem piątego (2008) roku planowej działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

2. W edukacji leśnej społeczeństwa Lasy Państwowe wykorzystują ponad 5,3 tys. różnorodnych obiektów własnych. Są to ośrodki edukacji (47), izby leśne (234), wiaty edukacyjne (466) i najbardziej popularne – leśne ścieżki dydaktyczne (897). Ponadto, edukacji służy ponad 1,6 tys. obiektów związanych z gospodarką leśną (szkółki leśne, wybrane drzewostany) i 2 tys. obiektów niezwiązanych z gospodarką (rezerваты przyrody, ogrody dendrologiczne, obiekty kulturowe). Liczba obiektów wykorzystywanych w edukacji leśnej powiększyła się w ciągu 2008 roku o 18% (761 nowych obiektów).

3. W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2008 r. zrealizowano wiele różnych form. Leśnicy przeprowadzili 14,7 tys. lekcji terenowych, w których uczestniczyło blisko 573 tys. osób. Ponadto, 6,6 tys. zajęć w izbach edukacyjnych nadleśnictw dla 217 tys. uczestników edukacji leśnej oraz – na zaproszenie nauczycieli – 4,9 tys. lekcji w szkołach dla 221 tys. uczniów. Uczestniczyli też w spotkaniach edukacyjnych poza szkołami, np. na zebraniach samorządowych lub w domach kultury. Organizowali konkursy leśne, wystawy i akcje edukacyjne. We wszystkich wymienionych formach edukacji leśnej uczestniczyło ponad 2,1 mln osób. W stosunku do poprzedniego 2007 r. frekwencja wzrosła o 12 proc. (o 390 tys. osób).

4. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych opiera się w dużej mierze na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest głównym zadaniem statutowym. Są to szkoły, ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, muzea, kościoły i media – prasa, radio i telewizja. W 2008 r. nadleśnictwa współpracowały z 8,2 tys. szkół, podejmując ponad 10 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, akcji edukacyjnych) i jest to poziom aktywności zbliżony do roku poprzedniego. W ostatnich latach wyraźnie rozwija się współpraca na polu edukacji ekologicznej społeczeństwa z jednostkami samorządowymi oraz promocja tej działalności za pośrednictwem mediów.

5. Widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa, przy wielu realizowanych równolegle zadaniach gospodarczych i ochronnych, jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu pracowników w tę działalność. W 2008 r.

7 990 leśników część czasu swojej pracy poświęcało na spotkania edukacyjne, czy to na terenie nadleśnictwa, czy na zaproszenie w szkołach lub innych instytucjach. W stosunku do poprzedniego 2007 r. zaznaczył się dalszy, ponad 10-procentowy wzrost zaangażowania kadry nadleśnictw w ten rodzaj aktywności na rzecz społeczeństwa. Najliczniejszą grupą edukatorów są leśniczowie i podleśniczowie (4866) oraz specjaliści z biur nadleśnictw (1060). Dominacja leśniczych wynika ze struktury zatrudnienia w LP, jak również z przyjętej zasady obsługi edukacyjnej szkół terytorialnie związanych z danym leśnictwem. Na uwagę zasługuje dobry przykład dużego zaangażowania kierownictwa nadleśnictw (nadleśniczego, zastępcy i inżyniera nadzoru) w działania o charakterze edukacyjnym.

6. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią funkcję doradczą, koordynującą i – generalnie – wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej RDLP wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który wykonuje szereg „własnych” zadań edukacyjnych, takich jak: kontakty ze szkołami, przygotowanie (i głoszenie) prelekcji, folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych.

Zadania edukacyjne w skali krajowej podejmuje Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Jest to przede wszystkim działalność wydawnicza (prasa leśna, foldery, informatory, raporty, gry dydaktyczne), audiowizualna (nagrania audio, filmy edukacyjne) i informacyjno-promocyjna (Internet, konferencje, warsztaty, akcje, festyny).

Bezpośrednio w działania edukacyjne na rzecz społeczeństwa zaangażowany jest Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie (28,6 tys. uczestników edukacji) oraz Leśny Bank Genów Kostrzyca (ponad 3,4 tys. uczestników edukacji).

7. Znaczący udział w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych ma 57 nadleśnictw wchodzących w skład 19 Leśnych Kompleksów Promocyjnych:

a) nadleśnictwa LKP są (z założenia) bardziej „nasycone” infrastrukturą edukacyjną niż nadleśnictwa poza LKP. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, w mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych,

b) w przeciętnym nadleśnictwie LKP w 2008 r. frekwencja uczestników edukacji była blisko trzykrotnie wyższa niż w pozostałych nadleśnictwach Lasów Państwowych. Przełożyło się to na odpowiednio większą liczbę zrealizowanych form edukacji – zajęć terenowych (2,7 razy więcej), spotkań edukacyjnych poza szkołą (3,2 razy więcej), zajęć w izbie leśnej (6,1 razy więcej), wystaw edukacyjnych (3 razy więcej),

c) w edukację leśną społeczeństwa w nadleśnictwie LKP angażuje się taka sama liczba pracowników (średnio 19), co w nadleśnictwie poza LKP. Jednak etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych (50-100% czasu pracy w edukacji) występują niemal wyłącznie w Leśnych Kompleksach Promocyjnych i najczęściej są przypisane do ośrodków edukacji leśnej.

8. Wydatki ogółem Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa w 2008 r. wyniosły 18,1 mln zł i daje to kwotę 42,1 tys. zł na jedno nadleśnictwo w całym kraju. Wydatki były wyższe o 11,5% w porównaniu z poprzednim 2007 rokiem. Wydatki te w 2008 r. Lasy Państwowe pokrywały ze środków własnych – 83,0%, z dotacji budżetu państwa – 6,1%, z funduszy ochrony środowiska – 8,4% i z innych źródeł – 2,5%. W ostatnich latach występuje niekorzystna tendencja spadku udziału środków zewnętrznych w finansowaniu działalności edukacyjnej Lasów Państwowych. W 2006 r. wynosił on – 26,3%, w 2007 r. – 22,3%, a w 2008 r. już tylko 17,0%.

9. Wydatki na działalność edukacyjną przeciętnego nadleśnictwa LKP w 2008 r. wyniosły 111,4 tys. zł i były 2,6 razy wyższe niż w przeciętnym nadleśnictwie poza LKP. O tej różnicy decyduje kilka czynników, m.in. koszty utrzymania infrastruktury (zwłaszcza ośrodków) i frekwencja w edukacji. W przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji różnica ta nie była już tak duża, bo większa o 31,4 proc., bowiem koszt edukacji jednej

osoby w LKP wynosił 10,33 zł, a w nadleśnictwach poza LKP – 7,86 zł.

10. W 2008 r. Lasy Państwowe kontynuowały działania wspomagające aktywność edukacyjną swoich jednostek organizacyjnych i pracowników:

a) odbyły się kolejne, IX Ogólnopolskie warsztaty dla liderów edukacji leśnej na szczeblu krajowym (Puszczykowo, 10-12 września 2008 r.), szkolenia w kilku regionalnych dyrekcjach LP dla liderów edukacji z nadzorowanych nadleśnictw oraz szkolenia edukacyjne w kilkudziesięciu nadleśnictwach, czyli na szczeblu podstawowym. Z uwagi na brak wykształcenia pedagogicznego i dużą rotację pracowników Lasów Państwowych zajmujących się edukacją leśną społeczeństwa istnieje potrzeba wdrożenia systemu szkoleń metodycznych (jedno szkolenie w roku) obejmujących wybranych pracowników z wszystkich nadleśnictw w kraju,

b) prowadzenie i rozbudowa leśnego portalu edukacyjnego „Las Rysia E-rysia” www.erys.pl, na który składają się trzy serwisy: dla dzieci z klas IV-VI szkół podstawowych, dla uczniów gimnazjum oraz dla nauczycieli,

c) wydano dwa kolejne zeszyty z serii „Poradnik edukacji leśnej” (w nakładzie po 3 000 egz.) – numery 28 i 29 pt. „Edukacja leśna jako innowacja pedagogiczna” i „Osuszek – program edukacji leśnej dla klas I-III szkoły podstawowej”.

Warszawa, wrzesień 2009 roku

Ośrodek Edukacji Leśnej Jagiellońskie w Nadleśnictwie Białowieża. Fot. Tadeusz Chrzanowski

TABELE
danych

Tabela 1. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa na terenie kraju i leśnych kompleksów promocyjnych w 2008 r.

Lp.	Obiekt	Ogółem na terenie LP	Na terenie LKP	Udział % obiektów LKP ³
1.	Ośrodek edukacji leśnej	47	21	44,7
2.	Izba edukacji leśnej	234	47	20,1
3.	Leśna wiatra edukacyjna (=zielona klasa)	466	69	14,8
4.	Leśna ścieżka edukacyjna (=dydaktyczna)	897	149	16,6
	Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej ¹	razem: 1630 w tym:	razem: 303 w tym:	18,6
	a) szkółka leśna	370	49	13,2
5.	b) drzewostan (np. nasienny, ochronny)	585	103	17,6
	c) obiekt małej retencji	227	82	36,1
	d) inny	448	69	15,4
	Inne obiekty ²	razem: 2036 w tym:	razem: 285 w tym:	14,0
	a) rezerwat przyrody	713	112	15,7
6.	b) ogród, park dendrologiczny	106	17	16,0
	c) obiekty kultury, tradycji	347	71	20,5
	d) inny	870	85	9,8

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagrody dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

³ Udział % obiektów LKP – w ogólnej liczbie obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. W skład 19 LKP wchodzi łącznie 57 nadleśnictw, czyli 13,2% ogółu (431) nadleśnictw w Lasach Państwowych w 2008 r. Stąd można uznać, że udział danego rodzaju obiektów zbliżony do 13,2% wskazuje na brak znaczących różnic w ich rozmieszczeniu na terenie LP.

Tabela 2. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa w 2008 roku (według RDLP)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiatra edukacyjna	Ścieżka edukacyjna	PUNKT edukacji leśnej ¹ , w tym:				INNE obiekty edukacyjne ² , w tym:					
						ogółem	szkółka leśna	drzewo- stan	obiekt ma-łej retencji	inne	ogółem	rezerwat przyrody	ogród, park dendrolog.	obiekty kultury	inne
Białystok	31	3	16	34	79	153	35	43	54	21	111	45	8	30	28
Gdańsk	15	2	9	28	34	39	12	12	1	14	122	40	7	11	64
Katowice	38	11	24	43	99	123	37	48	17	21	273	83	30	59	101
Kraków	16	1	9	17	33	96	15	45	10	26	65	33	1	16	15
Krosno	27	3	12	30	71	117	21	70	10	16	142	53	6	43	40
Lublin	25	1	15	20	52	67	19	24	8	16	77	29	0	14	34
Łódź	19	1	14	22	54	74	23	20	15	16	139	32	3	35	69
Olsztyn	33	2	18	50	63	112	30	35	21	26	247	46	3	23	175
Piła	20	4	8	21	33	56	13	19	7	17	69	13	7	15	34
Poznań	25	5	19	41	53	230	23	92	16	99	157	60	5	28	64
Radom	23	1	12	22	46	76	16	41	7	12	106	59	4	9	34
Szczecin	35	1	28	29	51	114	29	24	8	53	124	45	7	12	60
Szczecinek	30	2	12	24	61	125	21	62	18	24	73	30	4	13	26
Toruń	27	2	15	37	36	82	23	12	14	33	78	41	7	7	23
Warszawa	14	3	9	14	27	48	12	11	2	23	92	31	2	15	44
Wrocław	33	4	8	23	64	78	27	21	15	15	91	51	7	13	20
Zielona Góra	20	1	6	11	41	40	14	6	4	16	70	22	5	4	39
Razem	431	47	234	466	897	1630	370	585	227	448	2036	713	106	347	870

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej - to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczeniarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) - to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe i frekwencja w 2008 roku (ogółem)

Forma edukacji	Ogółem			w tym:					
	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Udział % uczestników	Dzieci przedszkolne 3 do 6 lat	Dzieci szkół podstawowych 7-12 lat	Młodzież gimnazjalna 13-15 lat	Młodzież ponadgimnazjalna 16-19 lat	Studenci i dorośli, powyżej 19 lat	
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	14 736	572 915	27,1	79 914	264 929	102 080	48 140	77 852	
Lekcje w izbie edukacji leśnej	6 620	217 461	10,3	34 091	99 569	38 275	17 794	27 732	
Spotkania z leśnikiem w szkołach	4 930	221 326	10,5	39 134	128 648	34 342	10 091	9 111	
Spotkania edukacyjne z leśnikiem poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	1 832	72 425	3,4	8 582	22 579	11 191	4 291	25 782	
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	1 675	157 374	7,4	16 274	87 579	33 528	11 327	8 666	
Akcje, imprezy edukacyjne	2 956	460 161	21,7	40 640	173 056	93 222	47 231	105 967	
Wystawy edukacyjne	494	415 964	19,6	19 359	181 075	45 555	57 096	112 879	
Razem	X	2 117 626	100,0	237 994	957 435	358 193	195 970	367 989	
Udział % grup wiekowych	X	100,0		11,2	45,2	16,9	9,3	17,4	
Inne, np. festyny, targi itp. ¹	X	1 155 100		X	X	X	X	X	

¹ Dane szacunkowe

Tabela 4.1. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2008 r. – LEKCJE TERENOWE, LEKCJE W IZBIE EDUKACYJNEJ, LEKCJE W SZKOLE (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	LEKCJE TERENOWE						LEKCJE W IZBIE EDUKACYJNEJ						LEKCJE W SZKOLE			
	Liczba nadleśnictw	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Średnia ¹ frekwencja na 1 lekcji	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.		
Białystok	31	1446	45 540	47	31	1 469	555	12 435	18	401	428	21 008	14	678		
Gdańsk	15	720	37 790	48	52	2 519	204	5 162	14	344	316	15 471	21	1031		
Katowice	38	1 501	58 264	40	39	1 533	1 802	58 218	47	1 532	556	24 338	15	640		
Kraków	16	293	14 428	18	49	902	161	5 883	10	368	151	9 885	9	618		
Krosno	27	689	23 184	26	34	859	234	8 934	9	331	378	14 750	14	546		
Lublin	25	598	22 035	24	37	881	182	7 211	7	288	188	9 847	8	394		
Łódź	19	641	24 580	34	38	1 294	337	13 311	18	701	169	7 703	9	405		
Olsztyn	33	1 409	58 071	43	41	1 760	275	9 496	8	288	404	16 172	12	490		
Piła	20	543	17 802	27	33	890	218	7 620	11	381	152	6 927	8	346		
Poznań	25	1 332	52 213	53	39	2 089	409	14 154	16	566	421	17 620	17	705		
Radom	23	766	33 659	33	44	1 463	265	10 136	12	441	236	10 516	10	457		
Szczecin	35	1 528	61 634	44	40	1 761	822	29 623	23	846	331	14 165	9	405		
Szczecinek	30	465	18 150	16	39	605	244	8 091	8	270	185	8 946	6	298		
Toruń	27	1 027	35 867	38	35	1 328	410	10 886	15	403	255	11 773	9	436		
Warszawa	14	526	18 856	38	36	1 347	236	7 408	17	529	201	8 829	14	631		
Wrocław	33	749	28 450	23	38	862	196	7 166	6	217	272	11 150	8	338		
Zielona Góra	20	503	22 482	25	45	1 124	70	1 727	4	86	287	12 226	14	611		
Razem	431	14 736	573 005	X	X	X	6 620	217 461	X	X	4 930	221 326	X	X		
Średnia ¹	25	867	33 706	34	39	1 329	389	12 792	15	505	290	13 019	11	514		

¹ W zaokrągleniu do jedności

Tabela 4.2. Formy edukacji leśnej realizowane przez Lasy Państwowe w 2008 r. – SPOTKANIA EDUKACYJNE, KONKURSY LEŚNE (część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ							KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)				
	Liczba nadleśnictw	Liczba spotkań edukacyjnych ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba spotkań na 1 nadl.	Średnia frekwencja na 1 spotkaniu	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba ¹ konkursów ogółem	Liczba uczestników konkursów ogółem	Liczba ¹ konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników w 1 konkursie	
Białystok	31	314	8 881	10	28	286	170	16 490	5	532	97	
Gdańsk	15	67	2 290	4	34	153	53	5 032	4	335	95	
Katowice	38	231	8 985	6	39	236	141	12 739	4	335	90	
Kraków	16	57	4 393	4	77	275	70	9 610	4	601	137	
Krosno	27	66	2 970	2	45	110	95	8 796	4	326	93	
Lublin	25	78	1 967	3	25	79	203	7 848	8	314	39	
Łódź	19	54	1 767	3	33	93	65	6 368	3	335	98	
Olsztyn	33	179	8 098	5	45	245	111	18 827	3	571	170	
Piła	20	42	1 878	2	45	94	76	6 021	4	301	79	
Poznań	25	89	3 241	4	36	130	182	16 098	7	644	88	
Radom	23	57	2 265	2	40	98	81	8 332	4	362	103	
Szczecin	35	238	10 453	7	44	299	118	10 867	3	310	92	
Szczecinek	30	55	1 745	2	32	58	72	4 979	2	166	69	
Toruń	27	106	3 514	4	33	130	61	6 260	2	232	103	
Warszawa	14	43	1 938	3	45	138	44	7 460	3	533	170	
Wrocław	33	83	5 379	3	65	163	79	4 459	2	135	56	
Zielona Góra	20	73	2 661	4	36	133	54	7 188	3	359	133	
Razem	431	1 832	72 425	X	X	X	1 675	157 374	X	X	X	
Średnia ¹	25	108	4 260	4	40	168	99	9 257	4	365	94	

¹ W zaokrągleniu do jednostki

Tabela 4.3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2008 r. – AKCJE EDUKACYJNE, WYSTAWY EDUKACYJNE, FESTYNY (część trzecia tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	AKCJE EDUKACYJNE				WYSTAWY EDUKACYJNE				inne np. FESTYTYNY, TARGI ²
		Liczba akcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba ¹ akcji na 1 nadleśnictwo	Liczba ¹ uczestników (frekwencja) w jednej akcji	Liczba wystaw edukacyjnych ogółem	Liczba odwiedzających ogółem	Liczba ¹ odwiedzających 1 wystawę		
Białystok	31	242	60 900	8	252	38	56 814	1495	79200	
Gdańsk	15	148	18 594	10	126	14	11 550	825	14700	
Katowice	38	301	61 949	8	206	43	70 095	1630	367000	
Kraków	16	109	20 462	7	188	9	167 318	18591	4500	
Krosno	27	150	17 165	6	114	16	6 037	377	35000	
Lublin	25	122	15 574	5	128	14	2 413	172	7000	
Łódź	19	138	23 705	7	172	5	911	182	21400	
Olsztyn	33	260	35 307	8	136	31	9 887	319	92400	
Piła	20	144	9 517	7	66	15	2 819	188	6800	
Poznań	25	231	28 828	9	125	132	8 416	64	30700	
Radom	23	215	45 901	9	213	27	10 605	393	170700	
Szczecin	35	204	39 012	6	191	38	45 508	1198	93900	
Szczecinek	30	205	21 386	7	104	72	6 850	95	12600	
Toruń	27	180	18 390	7	102	13	9 452	727	46000	
Warszawa	14	72	14 404	5	200	7	1 220	174	152000	
Wrocław	33	124	18 083	4	146	16	4 618	289	9900	
Zielona Góra	20	111	10 984	6	99	4	1 451	363	11300	
Razem	431	2 956	460 161	X	X	494	415 964	X	1 155 100	
Średnia ¹	25	174	27 068	7	156	29	24 468	842	67 947	

¹ W zaokrągleniu do jednostki

² Dane szacunkowe

Tabela 5.1. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2008 r. – według RDLP (liczba podmiotów/liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Szkoły i przedszkola	Liczba szkół na 1 nadl.	Ośrodki Edukacji Ekologicznej	Parki narodowe i krajobrazowe	Domy kultury, muzea	Organizacje pozarządowe	Kościóły	Podmioty zagraniczne
Białystok	31	557 / 1052	18	19 / 36	29 / 50	37 / 53	85 / 111	32 / 40	22 / 15
Gdańsk	15	327 / 652	22	14 / 49	7 / 14	12 / 16	38 / 50	11 / 10	3 / 4
Katowice	38	982 / 1432	26	11 / 25	12 / 22	49 / 68	109 / 136	42 / 45	27 / 41
Kraków	16	359 / 265	22	4 / 4	10 / 10	15 / 16	33 / 49	62 / 17	5 / 4
Krosno	27	540 / 687	20	1 / 1	10 / 23	14 / 25	42 / 60	38 / 14	5 / 5
Lublin	25	508 / 662	20	2 / 0	19 / 55	15 / 16	26 / 31	13 / 50	2 / 2
Łódź	19	330 / 361	17	6 / 10	13 / 42	17 / 24	25 / 30	24 / 18	1 / 1
Olsztyn	33	639 / 649	19	15 / 19	7 / 7	28 / 25	66 / 42	58 / 51	2 / 2
Piła	20	327 / 334	16	35 / 5	3 / 1	15 / 12	33 / 35	13 / 7	0 / 0
Poznań	25	530 / 651	21	5 / 21	7 / 22	17 / 18	66 / 66	54 / 25	8 / 9
Radom	23	521 / 657	23	8 / 7	15 / 39	19 / 24	32 / 36	35 / 22	4 / 2
Szczecin	35	496 / 808	14	32 / 19	20 / 29	37 / 74	117 / 93	83 / 51	27 / 25
Szczecinek	30	331 / 427	11	6 / 7	10 / 8	12 / 17	40 / 52	29 / 21	9 / 10
Toruń	27	459 / 176	17	9 / 6	15 / 17	29 / 18	26 / 22	29 / 12	2 / 0
Warszawa	14	497 / 583	36	2 / 1	4 / 4	9 / 9	21 / 19	16 / 13	0 / 0
Wrocław	33	534 / 888	16	12 / 22	18 / 15	21 / 30	52 / 46	21 / 9	8 / 15
Zielona Góra	20	345 / 393	17	2 / 3	3 / 3	14 / 14	29 / 28	20 / 4	9 / 7
Razem	431	8282 / 10677	śr. 19	183 / 235	202 / 361	360 / 459	840 / 906	580 / 409	134 / 142

Tabela 5.2. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2008 r. – według RDLP (liczba podmiotów/liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) (część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	MEDIA				INNE			
		Prasa	Radio	Telewizja	Samorządy	Harcerstwo	Straż Pożarna	Pozostałe*	
Białystok	31	56 / 185	24 / 28	27 / 37	100 / 98	14 / 23	13 / 14	69 / 137	
Gdańsk	15	17 / 20	8 / 6	16 / 36	51 / 37	21 / 36	13 / 13	39 / 29	
Katowice	38	121 / 182	43 / 111	31 / 72	71 / 80	16 / 33	77 / 41	52 / 81	
Kraków	16	50 / 110	17 / 10	16 / 25	54 / 35	23 / 13	15 / 10	14 / 20	
Krosno	27	29 / 30	12 / 19	10 / 14	49 / 50	9 / 13	51 / 26	35 / 15	
Lublin	25	44 / 149	34 / 168	14 / 36	45 / 39	6 / 4	20 / 8	27 / 36	
Łódź	19	42 / 74	14 / 20	21 / 31	43 / 33	17 / 21	46 / 18	37 / 28	
Olsztyn	33	71 / 71	22 / 21	23 / 18	79 / 51	33 / 23	52 / 37	30 / 55	
Piła	20	33 / 36	2 / 2	6 / 18	44 / 25	9 / 7	11 / 4	36 / 60	
Poznań	25	59 / 44	17 / 13	26 / 33	72 / 55	11 / 24	29 / 15	100 / 110	
Radom	23	51 / 57	23 / 45	13 / 24	65 / 53	15 / 23	46 / 29	47 / 58	
Szczecin	35	82 / 125	18 / 45	27 / 52	92 / 100	37 / 47	48 / 40	97 / 125	
Szczecinek	30	24 / 17	20 / 21	11 / 14	78 / 73	23 / 18	24 / 16	31 / 28	
Toruń	27	42 / 39	10 / 88	19 / 32	50 / 38	34 / 38	40 / 16	27 / 20	
Warszawa	14	31 / 31	11 / 11	10 / 10	46 / 27	14 / 14	20 / 13	31 / 30	
Wrocław	33	43 / 40	7 / 1	15 / 13	84 / 40	8 / 9	45 / 15	18 / 46	
Zielona Góra	20	20 / 40	10 / 16	13 / 15	58 / 54	12 / 10	30 / 18	32 / 29	
Razem	431	815 / 1250	292 / 625	298 / 480	1081 / 888	302 / 356	580 / 333	722 / 907	

* Pozostałe to m.in.: biblioteki, koła łowieckie, ośrodki terapeutykne, świetlice środowiskowe, kluby seniora, biura turystyczne, stowarzyszenia kulturalne.

Tabela 6. Pracownicy Lasów Państwowych angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2008 r. – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Nadleśnicy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	Razem na terenie RDLP	Średnio na 1 nadleśnictwo ¹
Białystok	31	28	30	30	61	276	25	15	465	15
Gdańsk	15	15	13	19	32	251	23	15	368	25
Katowice	38	28	31	37	87	472	36	29	720	19
Kraków	16	14	15	15	48	179	141	20	432	27
Krosno	27	18	18	20	57	185	21	25	344	13
Lublin	25	22	17	17	61	198	19	16	350	14
Łódź	19	18	16	11	58	219	12	11	345	18
Olsztyń	33	33	31	33	101	514	37	47	796	24
Piła	20	15	14	16	48	139	23	8	263	13
Poznań	25	19	15	24	70	313	41	28	510	20
Radom	23	18	21	25	49	233	20	22	388	17
Szczecin	35	32	28	33	121	393	57	24	688	20
Szczecinek	30	25	26	28	66	250	33	20	448	15
Toruń	27	18	18	29	31	321	30	14	461	17
Warszawa	14	10	12	14	40	195	13	13	297	21
Wrocław	33	24	32	20	89	463	58	37	723	22
Zielona Góra	20	18	18	17	41	265	23	10	392	20
RAZEM (w LP wg stanowisk)	X	355	355	388	1 060	4 866	612	354	7 990	śr. 19
Udział %	X	4,4	4,4	4,9	13,3	60,9	7,7	4,4	100,0	X

¹ Średnia w zaokrągleniu do jedności

Tabela 7.1. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2008 roku – według LKP (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiata (= zielona klasa)	Leśna ścieżka edukacyjna
Puszcza Białowieska	1994	3	1	1	4	11
Bory Tucholskie		5	2	4	5	5
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	0	2	4	7
Lasy Janowskie		1	1	1	3	3
Bory Lubuskie		1	1	0	2	2
Puszcza Kozienicka	1996	3	0	3	5	12
Lasy Beskidu Śląskiego		4	3	7	7	13
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	2	1	0	6
Lasy Rychtańskie		2	1	2	1	3
Puszcze Szczecińskie		3	1	2	2	8
Lasy Birczańskie	2001	1	1	0	1	5
Lasy Mazurskie	2002	5	2	5	9	16
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	0	2	5	10
Lasy Warcińsko-Polanowskie	2004	2	1	2	3	5
Sudety Zachodnie (1)		2	1	1	3	5
Puszcza Świętokrzyska		6	0	3	4	12
Puszcza Notecka		7	0	7	5	13
Lasy Beskidu Śląskiego	2005	1	1	2	2	7
Lasy Warszawskie		4	3	2	7	8
Razem	X	57	21	47	72	151

(1) Dane za 2007 rok

Tabela 7.2. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2008 r. – według LKP (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w w LKP	PUNKT EDUKACJI LEŚNEJ ¹					INNE OBIEKTY EDUKACYJNE ²				
			Ogółem	Szkółka leśna	Drzewostan	Obiekt małej retencji	Pozostałe	Ogółem	Rezerwat	Ogród dendrologiczny	Obiekty kultury	Pozostałe
Puszcza Białowieża		3	41	1	0	39	1	8	3	1	2	2
Bory Tucholskie		5	9	3	0	5	1	17	10	1	3	3
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	8	3	4	0	1	5	4	0	0	1
Lasy Janowskie	1994	1	3	1	1	0	1	12	3	1	3	5
Bory Lubuskie		1	8	1	1	2	4	8	2	1	2	3
Puszcza Kozienicka		3	29	3	20	4	2	19	14	1	3	1
Lasy Beskidu Śląskiego		4	19	7	5	0	7	20	12	2	2	4
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	3	1	0	0	2	1	0	1	0	0
Lasy Rychalskie	1996	2	1	1	0	0	0	5	3	0	0	2
Puszcze Szczecińskie		3	13	3	3	1	6	13	2	1	2	8
Lasy Birczańskie	2001	1	4	1	1	2	0	6	3	1	2	0
Lasy Mazurskie	2002	5	50	5	28	13	4	40	12	2	21	5
Lasy Spalско-Rogowskie		2	20	2	5	9	4	41	9	1	8	23
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	4	1	1	0	2	10	2	1	2	5
Sudety Zachodnie (4)		2	6	1	4	1	0	5	3	1	1	0
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	3	2	1	0	0	18	12	0	2	4
Puszcza Notecka		7	36	5	12	2	17	26	9	2	7	8
Lasy Beskidu Sudeckiego		1	22	6	9	4	3	14	3	0	7	4
Lasy Warszawskie	2005	4	25	3	8	0	14	23	8	1	4	10
Razem	X	57	304	50	103	82	69	291	114	18	71	88

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczeniarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

(3) Brak specyfikacji obiektów „innych” na terenie LKP Lasy Spalско-Rogowskie.

(4) Dane za 2007 rok

Tabela 8.1. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2008 r. – LEKCJE TERENOWE, LEKCJE W IZBIE LEŚNEJ, LEKCJE W SZKOLE I SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	LEKCJE TERENOWE			LEKCJE W IZBIE LEŚNEJ			LEKCJE W SZKOLE			SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ		
			Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba ¹ lekcji na 1 nadl.	Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba ¹ lekcji na 1 nadl.	Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba ¹ lekcji na 1 nadl.	Liczba spotkań	Liczba uczestników	Liczba ¹ spotkań na 1 nadl.
Puszcza Białowieża		3	525	15 803	175	153	1 774	51	100	2 825	33	178	1 770	59
Bory Tucholskie		5	313	9 782	63	330	8 752	66	42	1 916	8	19	712	4
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	61	2 011	20	175	5 334	58	17	1 205	6	8	279	3
Lasy Janowskie	1994	1	76	2 967	76	79	3 025	79	9	454	9	0	0	0
Bory Lubuskie		1	89	2 907	89	41	1 078	41	25	940	25	6	106	6
Puszcza Kozienicka		3	285	12 010	95	115	3 829	38	81	1 876	27	19	587	6
Lasy Beskidu Śląskiego		4	467	17 916	117	809	32 989	202	81	4 349	20	77	2 875	19
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	51	1 674	26	137	2 798	69	46	2 950	23	2	100	1
Lasy Rychalskie	1996	2	126	5 154	63	46	1 625	23	20	1 800	10	0	0	0
Puszcze Szczecińskie		3	897	37 923	299	616	22 974	205	63	2 525	21	13	403	4
Lasy Birczańskie	2001	1	32	1 576	32	34	1 820	34	24	1 230	24	6	250	6
Lasy Mazurskie	2002	5	412	13 323	82	182	4 628	36	118	4 760	24	133	5 661	27
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	101	4 216	51	47	3 279	24	38	1 468	19	5	128	3
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	57	3 150	29	82	3 323	41	42	2 172	21	15	544	8
Sudety Zachodnie (2)		2	109	2 976	55	46	1 218	23	44	1 259	22	7	273	4
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	115	5 059	19	10	444	2	57	2 928	10	8	284	1
Puszcza Notecka		7	323	12 273	46	130	5 009	19	58	2 858	8	90	2 853	13
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	38	1 393	38	33	1 231	33	5	253	5	1	73	1
Lasy Warszawskie	2005	4	182	6 185	46	109	2 997	27	71	2 669	18	5	250	1
Razem	X	57	4 259	158 298	śr. 75	3 174	108 127	śr. 56	941	40 437	śr. 17	592	17 148	śr. 10

¹ W zaokrągleniu do jedności

(2) Dane za 2007 rok

Tabela 8.2. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2008 r. – KONKURSY, AKCJE, WYSTAWY oraz frekwencja OGÓŁEM (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne, itp.)				AKCJE EDUKACYJNE				WYSTAWY EDUKACYJNE			Frekwencja ² OGÓŁEM	Frekwencja ¹ na nadleśnictwo LKP
			Liczba konkursów	Liczba uczestników	Liczba uczestn. w 1 konkursie	Liczba akcji	Liczba uczestników	Liczba uczestn. w 1 akcji	Liczba wystaw	Liczba zwiedzających	Liczba ¹ zwiedzających	Liczba ¹ uczestn. w 1 akcji	Liczba zwiedzających		
Puszcza Białowieska		3	8	475	59	15	4 677	312	1	1 800	1800	29 124	9 708		
Bory Tucholskie		5	10	1 564	156	20	2 726	136	2	1 290	645	26 742	5 348		
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	15	3 600	240	21	2 824	134	1	3 500	3500	18 753	6 251		
Lasy Janowskie	1994	1	31	2 200	71	2	188	94	0	0	0	8 834	8 834		
Bory Lubuskie		1	8	964	121	13	1 475	113	2	1 247	624	8 717	8 717		
Puszcza Kozienicka		3	32	3 563	111	82	8 155	99	16	8 800	550	38 820	12 940		
Lasy Beskidu Śląskiego		4	27	4 220	156	85	45 828	539	19	47 263	2488	155 440	38 860		
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	6	378	63	9	1 835	204	4	4 500	1125	14 235	7 118		
Lasy Rychalskie	1996	2	2	70	35	6	615	103	1	30	0	9 294	4 647		
Puszcze Szczecińskie		3	9	908	101	24	15 753	656	14	32 850	2346	113 336	37 779		
Lasy Birczańskie	2001	1	6	2 340	390	15	2 300	153	2	540	0	10 056	10 056		
Lasy Mazurskie	2002	5	50	4 621	92	48	5 866	122	18	6 470	359	45 329	9 066		
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	26	1 695	65	25	4 519	181	1	269	0	15 574	7 787		
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	12	983	82	36	4 457	124	62	2 543	41	17 172	8 586		
Sudety Zachodnie (3)		2	2	46	23	2	453	227	0	0	0	6 225	3 113		
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	29	2 655	92	54	27 808	515	3	55	18	39 233	6 539		
Puszcza Notecka		7	27	1 794	66	25	4 740	190	4	1 146	287	30 673	4 382		
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	14	3 159	226	10	3 082	308	0	0	0	9 191	9 191		
Lasy Warszawskie	2005	4	7	1 106	158	26	4 977	191	2	210	105	18 394	4 599		
Razem	X	57	321	36 341	śr. 113	518	142 278	śr. 275	152	112 513	śr. 740	615 142	śr. 10792		

¹ W zaokrągleniu do jesności

² Dotyczy wszystkich form edukacji z tabel 11.1 i 11.2.

(3) Dane za 2007 rok

Tabela 9. Współpraca ze szkołami w edukacji leśnej i pracownicy angażujący się w działalność edukacyjną w nadleśnictwach LKP w 2008 r. – według LKP

Leśny Komplex Promocyjny	Rok utworzenia LKP	WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI						PRACOWNICY ANGAŻUJĄCY SIĘ W DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNĄ						
		Liczba nadleśnictw w LKP	Liczba szkół	Liczba wspólnych przedsięwzięć	Liczba szkół na 1 nadl. LKP	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	RAZEM w LKP	Średnio ¹ w 1 nadleśnictwie LKP
Puszcza Białowieska		3	41	67	14	3	5	4	6	26	3	3	50	17
Bory Tucholskie		5	61	25	12	3	3	4	8	32	2	3	55	11
Lasy Gostyńsko-Włocławskie		3	48	27	16	2	1	2	7	26	0	0	38	13
Lasy Janowskie	1994	1	53	94	53	1	1	1	3	4	0	3	13	13
Bory Lubuskie		1	33	45	33	1	1	2	3	15	0	0	22	22
Puszcza Kozienicka		3	104	172	35	3	3	5	10	40	5	4	70	23
Lasy Beskidu Śląskiego		4	157	197	39	4	5	4	14	45	4	7	83	21
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	45	93	23	2	2	3	5	33	3	5	53	27
Lasy Rychtańskie	1996	2	20	10	10	1	1	2	5	15	2	2	28	14
Puszcze Szczecińskie		3	71	52	24	3	3	3	14	44	6	2	75	25
Lasy Birczańskie	2001	1	3	5	3	1	2	2	3	10	0	1	19	19
Lasy Mazurskie	2002	5	102	370	20	5	5	6	21	85	6	7	135	27
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	34	26	17	2	2	2	8	43	5	2	64	32
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	52	98	26	2	2	1	6	18	3	1	33	17
Sudety Zachodnie (2)		2	112	9	56	2	1	1	5	20	3	0	32	16
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	150	164	25	5	5	4	11	61	6	10	102	17
Puszcza Notecka		7	107	199	15	7	5	6	22	49	9	5	103	15
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	26	13	26	1	1	1	7	17	1	3	31	31
Lasy Warszawskie	2005	4	166	233	42	2	3	3	13	47	3	7	78	20
Razem	X	57	1 385	1 899	śr. 24	50	51	56	171	630	61	65	1 084	śr. 19
					Udział %	4,6	4,7	5,2	15,8	58,1	5,6	6,0	100,0	X

¹ W zaokrągleniu do jasności
(2) Dane za 2007 rok

Tabela 10. Wydatki na edukację leśną w Lasach Państwowych w 2008 r. (w tys. zł) – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ							Suma wydatków	Koszty własne na 1 nadl. średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl.
		Koszty własne nadleśnictwa	Fundusz leśny	Budżet państwa	Wojewódzki Fundusz OŚiGW	Narodowy Fundusz OŚiGW	Inne				
Białystok	31	1 295,0	160,1	66,1	35,0	0,0	4,1	1 560,3	41,8	50,3	
Gdańsk	15	857,6	0,0	65,7	74,2	0,0	18,0	1 015,5	57,2	67,7	
Katowice	38	1 612,2	0,0	57,5	295,8	0,0	231,3	2 196,8	42,4	57,8	
Kraków	16	355,1	650,0	49,0	11,5	0,0	19,3	1 084,9	22,2	67,8	
Krosno	27	634,8	0,0	72,8	30,6	0,0	7,0	745,2	23,5	27,6	
Lublin	25	540,4	0,0	41,5	73,9	0,0	4,0	659,8	21,6	26,4	
Łódź	19	422,6	0,0	58,9	240,8	0,0	0,0	722,3	22,2	38,0	
Olisztyn	33	738,8	0,0	132,1	90,3	2,0	2,5	965,7	22,4	29,3	
Piła	20	598,5	0,0	61,5	78,6	0,0	25,0	763,6	29,9	38,2	
Poznań	25	1 571,2	0,0	78,5	190,0	0,0	56,7	1 896,4	62,8	75,9	
Radom	23	740,8	0,0	56,8	81,7	0,0	10,4	889,7	32,2	38,7	
Szczecin	35	1 331,0	4,8	61,5	76,0	0,0	54,7	1 528,0	38,0	43,7	
Szczecinek	30	586,7	12,0	65,7	63,0	0,0	0,0	727,4	19,6	24,2	
Toruń	27	798,2	0,0	71,5	36,5	0,0	0,0	906,2	29,6	33,6	
Warszawa	14	832,9	0,0	60,5	77,5	8,0	0,0	978,9	59,5	69,9	
Wrocław	33	846,2	1,6	60,9	43,9	5,0	17,2	974,8	25,6	29,5	
Zielona Góra	20	481,2	0,0	53,5	0,0	0,0	9,4	544,1	24,1	27,2	
Razem	431	14 243,2	828,5	1 114,0	1 499,3	15,0	459,6	18 159,6	śr. 33,0	śr. 42,1	
Udział %	X	78,4	4,6	6,1	8,3	0,1	2,5	100,0	X	X	

Tabela 11. Wydatki na edukację leśną w w leśnych kompleksach promocyjnych w 2008 r. (w tys. zł) - według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Koszty własne	Fundusz leśny	Budżet państwa	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA				Razem wydatki w LKP	Wydatki na 1 nadleśnictwo LKP
						WFOŚiGW	NFOŚiGW	Inne	Inne		
Puszcza Białowieża		3	189,7	160,1	21,9	0,0	0,0	0,0	0,0	371,7	123,9
Bory Tucholskie		5	266,3	0,0	40,0	1,5	0,0	0,0	0,0	307,8	61,6
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	55,8	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	58,8	19,6
Lasy Janowskie	1994	1	144,6	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	147,1	147,1
Bory Lubuskie		1	251,1	0,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	266,1	266,1
Puszcza Kozienicka		3	257,9	0,0	8,8	0,0	0,0	0,0	0,0	266,7	88,9
Lasy Beskidu Śląskiego		4	647,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,6	676,8	169,2
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	214,2	0,0	19,3	1,0	0,0	0,0	3,0	237,5	118,8
Lasy Rychtałskie	1996	2	111,8	0,0	9,5	0,0	0,0	0,0	0,0	121,3	60,7
Puszcze Szczecińskie		3	579,1	4,8	43,5	76,0	0,0	0,0	40,0	743,4	247,8
Lasy Birczańskie	2001	1	195,0	0,0	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0	217,0	217,0
Lasy Mazurskie	2002	5	282,9	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	285,8	57,2
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	91,4	0,0	13,7	27,6	0,0	0,0	13,4	146,1	73,1
Lasy Warcińsko-Polanowskie		2	129,0	0,0	18,5	63,0	0,0	0,0	0,0	210,5	105,3
Sudety Zachodnie (1)		2	273,1	0,0	3,0	29,7	0,0	0,0	53,5	359,3	179,7
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	134,9	0,0	18,9	54,8	0,0	0,0	0,0	208,6	34,8
Puszcza Notecka		7	362,2	0,0	56,0	19,3	0,0	0,0	0,0	437,5	62,5
Lasy Beskidu Sądeckiego		1	204,2	363,0	12,0	0,0	0,0	0,0	83,0	662,2	662,2
Lasy Warszawskie	2005	4	602,7	0,0	16,9	0,0	0,0	0,0	0,0	627,6	156,9
Razem	X	57	4 993,1	527,9	327,4	272,9	8,0	222,5	3,5	6 351,8	Śr. 111,4
Udział % źródeł finansowania edukacji w LKP	X	X	78,6	8,3	5,2	4,3	0,1	0,1	3,5	100,0	X

(1) Dane za 2007 rok

Na ścieżce przyrodniczo-dydaktycznej w Nadleśnictwie Miradz. Fot. Tadeusz Chrzanowski

Lekcja w zielonej klasie Nadleśnictwa Woziwoda. Fot. Waldemar Wencel

ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 3, 02-362 Warszawa

tel. 22 58 98 100, fax 22 58 98 171

www.lasy.gov.pl

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku**

ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok
tel. 85 748 18 00, fax 85 652 23 73

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku**

ul. Ks. Rogaczewskiego 9-19, 80-804 Gdańsk
tel. 58 321 22 00, fax 58 302 11 25

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach**

ul. Św. Huberta 43/45, 40-543 Katowice
tel. 32 251 72 51, fax 32 251 57 39

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie**

al. J. Słowackiego 17a, 31-159 Kraków
tel. 12 633 54 33, fax 12 633 13 51

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie**

ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno
tel. 13 436 44 51, fax 13 436 43 01

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie**

ul. Czechowska 4, 20-950 Lublin
tel. 81 532 70 31, fax 81 532 49 47

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi**

ul. J. Matejki 16, 91-402 Łódź
tel. 42 631 79 00, fax 42 631 79 82

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie**

ul. T. Kościuszki 46/48, 10-959 Olsztyn
tel. 89 521 01 16, fax 89 527 55 88

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile**

ul. Kalina 10, 64-920 Piła
tel. 67 212 48 44, fax 67 212 64 78

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu**

ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań
tel. 61 866 82 41, fax 61 847 28 69

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu**

ul. 25 Czerwca 68, 26-600 Radom
tel. 48 385 60 00, fax 48 385 60 01

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie**

ul. J. Słowackiego 2, 70-965 Szczecin
tel. 91 432 87 00, fax 91 422 53 13

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku**

ul. A. Mickiewicza 2, 78-400 Szczecinek
tel. 94 372 63 00, fax 94 372 63 01

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu**

ul. A. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń
tel. 56 658 43 00, fax 56 658 43 66

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie**

ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa
tel. 22 517 33 00, fax 22 517 33 61

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu**

ul. Grunwaldzka 90, 50-357 Wrocław
tel. 71 377 17 00, fax 71 328 24 01

● **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze**

ul. Kazimierza Wielkiego 24a, 65-950 Zielona Góra
tel. 68 325 44 51, fax 68 325 36 30

Podział Polski na regionalne dyrekcje Lasów Państwowych z zaznaczeniem Leśnych Kompleksów Promocyjnych

ISBN 978-83-88245-01-5